

Elektronické volby jako prvek e-Governmentu v ČR

Lenka Kvapilová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka Kvapilová**
Osobní číslo: **M160017**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Elektronické volby jako prvek e-Governmentu v ČR**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Charakterizujte systém e-Governmentu a základní principy voleb v ČR.

II. Praktická část

- Analyzujte e-volby v zahraničí.
- Posudte faktory spojené s implementací e-voleb.
- Navrhněte vhodnou variantu pro možné zavedení e-voleb v ČR s uvedením případných rizik či předností.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BRUNCLÍK, Miloš a Miroslav NOVÁK. Internetové volby: budoucnost, nebo slepá ulička demokracie? Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 291 s. ISBN 978-80-7419-168-8.

CROPF, Robert A. E-government for public managers: administering the virtual public sphere. Lanham: Rowman & Littlefield, 2017, 156 s. ISBN 978-1-4422-6191-4.

FELIX, Ondřej, Jiří KAUCKÝ, Jindřich KOLÁŘ, et al. Jak se (z)rodil eGON: reforma a elektronizace veřejné správy. Praha: CEVRO Institut, 2015, 313 s. ISBN 978-80-87125-28-1.

LINEK, Lukáš. Kam se ztratili voliči?: vysvětlení vývoje volební účasti v České republice v letech 1990–2010. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, 334 s. ISBN 978-80-7325-314-1.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jiří Macháček, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **14. prosince 2018**
Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2019**

Ve Zlíně dne 14. prosince 2018

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORKY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala. V případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautorka.
2. že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 14. května 2019

Jméno a příjmení: Lenka Kvapilová

.....

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je navrhnout způsob, jakým by mohly v České republice probíhat elektronické volby, a zda je implementovat do systému českého e-Governmentu. Podstatou řešení bylo zhodnotit 4 zahraniční volební systémy, jejich způsob elektronického hlasování a na základě analýzy navrhnout vhodnou variantu, která bude aplikovatelná do českého volebního systému. Teoretická část práce popisuje stávající systém e-Governmentu, jeho jednotlivé služby a dále charakterizuje základní principy voleb v ČR. Hlavním zjištěním bylo, že elektronické volby je možné v České republice aplikovat pouze jako doplňkovou možnost odevzdání hlasu voličem společně se stávajícím systémem.

Klíčová slova: e-Government, elektronické volby, demokracie, volič, internet

ABSTRACT

The aim of this dissertation work is to suggest or propose the way Czech Republic could put in use electronic election system and how to implement this into Czech e-Government system. The objective was to evaluate 4 foreign election systems, the way of how election works for them and by analysis suggest suitable option, which would be applicable for Czech election system. Theoretical part of the work is focused on current e-Government system, its services and also characteristics of basic principles of elections in Czech Republic. The main discovery was that electronic election would be useful for Czech Republic only as another option in current election system for residents to give their vote.

Keywords: e-Government, electronic elections, democracy, voter, internet

Touto cestou bych chtěla poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Macháčkovi, Ph.D., za jeho čas, zpětnou vazbu a užitečné rady.

Děkuji svému manželovi a našim dětem za trpělivost a podporu během doby celého studia. Skloubení studia, zaměstnání, péče o rodinu a také zachování jistého standardu osobního života bylo obtížné, ale s jejich pomocí se mi podařilo dohlédnout na „konec tunelu“ a být zas o kousek zkušenější a bohatší o zážitky.

Poděkování patří také kolegům v zaměstnání, kteří byli oporou při zdolávání tříletého studia, konzultace s nimi byly obohacující a s jejich radami v oboru veřejné správy bylo získávání kreditů mnohem jednodušší.

„Zkušenost není to, co člověk potká, ale co člověk udělá s tím, co ho potkalo.“

Aldous Huxley, anglický spisovatel

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 E-GOVERNMENT , NÁSTROJ VEŘEJNÉ SPRÁVY	13
1.1 HISTORIE ZAVÁDĚNÍ E-GOVERNMENTU V ČR	13
1.2 SOUČASNÉ SLUŽBY E-GOVERNMENTU DOSTUPNÉ PRO OBČANY	14
1.2.1 Elektronický podpis	14
1.2.2 Czech POINT	16
1.2.3 Datové schránky	18
1.2.4 Základní registry	19
1.2.5 Elektronická spisová služba	20
1.2.6 Inteligentní elektronické formuláře	21
1.3 ELEKTRONICKÁ IDENTIFIKACE	22
2 VOLBY	24
2.1 LEGISLATIVNÍ RÁMEC VOLEB V ČR.....	24
2.1.1 Klasifikace volebních systémů.....	25
2.2 PŘEHLED TYPŮ VOLEB V ČR	25
2.2.1 Parlamentní volby	26
2.2.2 Volba prezidenta republiky	28
2.2.3 Volby do Evropského parlamentu.....	28
2.2.4 Volby do zastupitelstev krajů a obcí	29
2.3 PŘÍPRAVY, PRŮBĚH A VYHODNOCENÍ VOLEBNÍCH VÝSLEDKŮ	31
2.4 OBECNÝ RÁMEC E-VOLEB V ZAHRANIČÍ.....	31
2.4.1 Výhody internetových voleb	32
2.4.2 Rizika elektronických voleb.....	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
3 ANALÝZA SYSTÉMU E-VOLEB V ZAHRANIČÍ	35
3.1 ESTONSKO.....	35
3.1.1 Systém internetového hlasování.....	35
3.1.2 Shrnutí	37
3.2 ŠVÝCARSKO	38
3.2.1 Systém internetového hlasování.....	38
3.2.2 Shrnutí	39
3.3 NORSKO	40
3.3.1 Systém internetového hlasování.....	40
3.3.2 Shrnutí	40
3.4 NIZOZEMSKO.....	41
3.4.1 Systém internetového hlasování.....	41
3.4.2 Shrnutí	42
4 SWOT ANALÝZA	43
5 POSOUZENÍ HLEDISEK PRO MOŽNÉ ZAVEDENÍ E-VOLEB V ČR	45

5.1	OBČANSKÉ HLEDISKO.....	45
5.2	EKONOMICKÉ HLEDISKO	47
5.3	HLEDISKO TECHNICKÉHO VYBAVENÍ.....	49
5.4	ZHODNOCENÍ MOŽNÉHO ZAVEDENÍ E-VOLEB DO E-GOVERNMENTU V ČR.....	50
5.4.1	Návrh implementace	51
5.4.2	Rizika	54
5.4.3	Přednosti.....	56
	ZÁVĚR	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ	66
	SEZNAM TABULEK.....	67

ÚVOD

Veřejná správa je nedílnou součástí života občanů po celém světě. Občané se s ní setkávají jak na lokální, tak na státní úrovni a v mnoha případech má na život občanů dopad i nadnárodní politika. Veřejná správa je definovaná jako souhrn služeb občanům, které nelze poskytovat soukromým sektorem. Každý občan se s těmito službami setkává už od narození. Vystavení rodného listu, zvolení zdravotní pojišťovny a další úkony, které jsou spojeny s narozením dítěte, jsou jednoznačně aktem veřejné správy. Od té doby je život propojen linkou práv a povinností, které však za nás většinou konají až do dovršení věku 18 let naši zákonní zástupci.

Trendem dnešní moderní společnosti je, že se veřejná správa snaží přistupovat k občanům co nejefektivněji, snaží se zjednodušit procesy a usnadnit jim život tak, aby „úřady“ navštěvovali co nejméně a přitom učinili zadost všem svým povinnostem. Jednou z cest jak procesy zefektivnit, byl vznik e-Governmentu, který by tuto strategii měl naplňovat. Občané jako jednotlivci, i podnikatelé jako fyzické či právnické osoby mohou dnes s úřady komunikovat online a svá práva i povinnosti vůči veřejné správě naplňují v některých případech bez nutnosti navštěvovat tyto instituce osobně, např. využíváním datových schránek.

Je však jeden úkon, který tímto způsobem ani v dnešní době není možné realizovat. Je to uplatnění volebního práva. Přes veškerou modernizaci veřejné správy, jsou volby v ČR stále úkonem, který je nutné absolvovat osobně a jedinou možností jak odevzdat svůj hlas je návštěva volební místnosti. Je tak zcela naplněna Ústava České republiky, která říká, že volby probíhají tajně na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

Již od roku 2006 se pravidelně zúčastňuji voleb v obci Otrokovice v pozici zapisovatelky Okrskové volební komise (OVK), proto mám praktické zkušenosti z činnosti komise. V době, kdy jsem se rozhodovala, jaké téma bakalářské práce zvolím, se připravovaly volby do zastupitelstev obcí a usoudila jsem, že zvážení možností, jakým způsobem by bylo možné přistoupit k elektronickým volbám, je vhodným tématem pro obor Veřejná správa a regionální rozvoj, který studuji.

Při zpracování této bakalářské práce se zaměřím na způsob, jakým by se Česká republika mohla připojit k několika dalším zemím a umožnit voličům odevzdat svůj hlas online z kteréhokoliv místa světa.

V teoretické části z dostupných publikací a zdrojů charakterizují systém e-Governmentu a základní principy voleb v České republice. Praktická část je zaměřena na analyzování možností elektronických voleb v zahraničí s následným navržením vhodné varianty pro zavedení e-voleb v ČR s uvedením případných rizik či předností.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem zpracování bakalářské práce bude vyhodnotit, zda lze v České republice aplikovat elektronické volby a zařadit je do systému fungujícího e-Governmentu. Téměř vždy po volbách se otevírá diskuse nad tím, zda již nenastala doba pro elektronické hlasování.

Kromě studia odborné literatury českých i zahraničních autorů a vyhledávání aktuálních internetových zdrojů doplňujících odbornou literaturu byla při zpracování bakalářské práce použita metoda SWOT analýzy s identifikací silných a slabých stránek a s přehledem příležitostí a hrozeb spojených se zavedením elektronických voleb.

Pro doplnění svých závěrů a návrhů byl využit kvalitativní výzkum formou krátkého dotazníku, který měl zjistit pohled respondentů k uvedené problematice, tedy k možnému zavedení elektronických voleb v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 E-GOVERNMENT , NÁSTROJ VEŘEJNÉ SPRÁVY

Obecně lze elektronickou veřejnou správu neboli e-Government označit jako poskytování veřejných služeb a výpomoc v rutinních správních operacích za využití ICT. Existuje mnoho definic pro e-Government. Tato platforma veřejné správy se typicky používá k rozvinutí technologie World Wide Web, nyní běžně známý jako „Web“ (Cropf, 2017).

Významné úspory nákladů veřejné správy lze dosáhnout pomocí ICT. Tyto úspory mohou být převedeny na daňové poplatníky ve formě snížených daní a zlepšeného systému doručování služeb. Mezi příklady snížení nákladů efektivnějším postupem patří zjednodušení procesu zadávání veřejných zakázek, vytváření partnerství a sdílení databází. Jednou důležitou lekcí je, že pro to, aby byla veřejná správa efektivní, musí mít moderní technologické dovednosti a být šikovnými manažery v rychle se měnícím organizačním prostředí (Cropf, 2017).

Používání informačních a komunikačních technologií k podpoře zapojení občanů do veřejné správy má různá pojmenování, včetně e-governance, e-policy-making, e-engaging a e-demokracie (elektronická účast, elektronická správa, elektronická tvorba politik, e-zapojení či e-demokracie). E-demokracie se zde používá jako označení, které určuje snahu veřejné správy podpořit, usnadnit a umožnit obyčejným občanům, aby se aktivně podíleli na správě svých komunit, podíleli se na demokratickém procesu a vzájemně se zapojovali do virtuální veřejné sféry (Cropf, 2017).

Samotný pojem e-Government vyjadřuje způsob, jak může veřejná správa vykonávat správní činnost mezi orgány veřejné správy, občany, komerčními subjekty, a to především prostřednictvím informačních technologií. E-Government v České republice je vymezen hromadným souborem informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy, zkráceně ISVS zahrnující open source, elektronickou komunikaci, elektronický podpis, elektronická podání, konverze dokumentů, registry veřejné správy, elektronické veřejné zakázky aj. (Lidinský, 2008).

1.1 Historie zavádění e-Governmentu v ČR

První snahy využívání elektronických služeb se v ČR datují do roku 1999, kdy bylo umožněno občanům v České republice podat žádost o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím prostřednictvím elektronické pošty. V průběhu následujících 20 let pojem e-Government zdomácněl a dnes je již většina agend poskytována elektronicky a

občané tak mohou plně využívat elektronické služby (Štědroň, 2007). *I přesto lze říci, že v letech 1999 až 2006 Česká republika výrazně zaostala proti možnostem, které byly vytvořeny zejména vznikem samostatného Ministerstva informatiky v roce 2003* (Štědroň, 2007, s. 30). Zásadní problém byl v neexistenci legislativní úpravy, která by umožnila patřičný rozvoj veřejných služeb poskytovaných on-line.

1.2 Současné služby e-Governmentu dostupné pro občany

Předpokladem pro fungování služeb e-Governmentu bylo efektivní sdílení dat uvnitř veřejné správy. Ačkoliv se v průběhu 90. let „živelně“ převáděly papírové kartotéky, evidence, seznamy či rejstříky do elektronické podoby, za správnost dat si odpovídal konkrétní orgán veřejné správy, který si je sám sesbíral a spravoval. Stát je garantem existence fyzické identity každého občana od jeho narození až do smrti, stát přiděluje rodné číslo jako významový identifikátor, který člověka provází celý život a je s ním evidován v různých evidencích, registrech či rejstřících (Felix, 2015). Nabízí se tedy, aby stát a státní správa vedly data jednotně, nejlépe ve stejném formátu a zajistily tak jeho pravdivost a jednotnost. Mezi hlavní služby e-Governmentu řadíme především elektronický podpis, Czech POINT, Datové schránky, Spisovou službu a Základní registry.

1.2.1 Elektronický podpis

Elektronický podpis byl prvním významným pokusem státu, jak umožnit občanům a nejen jim, komunikovat s úřady elektronicky. Je jedním z nástrojů pro bezpečnou elektronickou komunikaci. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o taková data, kterými lze v počítači nahradit klasický podpis, resp. ověřený podpis. Pro ověření takového podpisu v počítači potřebujeme tzv. certifikát, což je obdoba průkazu totožnosti, ovšem používaný v elektronickém světě (Lidinský, 2008).

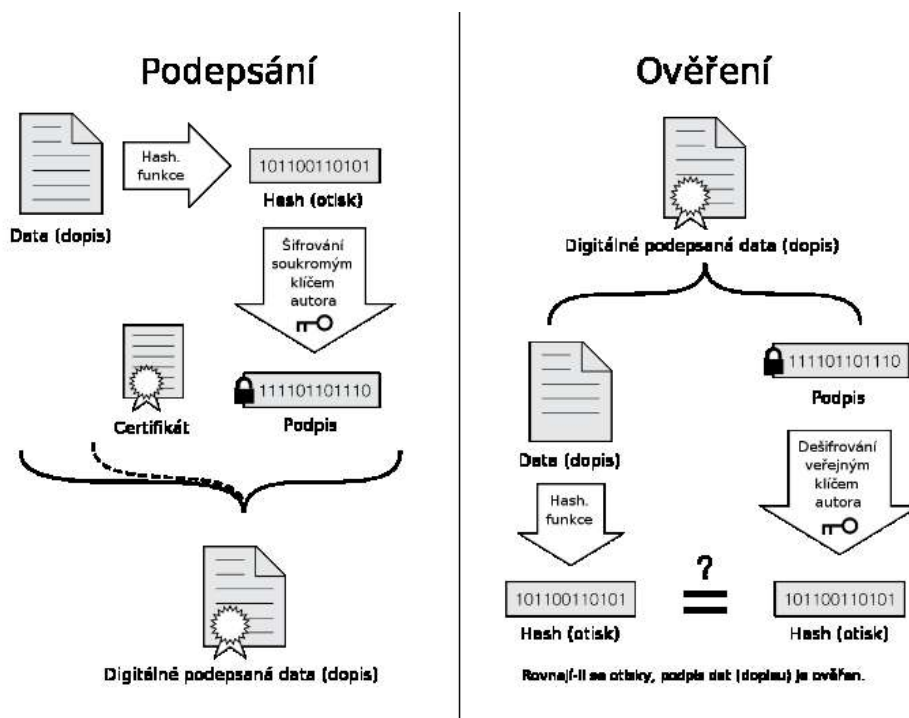
Poskytovatelé certifikačních služeb jsou v České republice celkem tři, a to: První certifikační autorita, a. s., Česká pošta, s. p. a eIdentity, a. s. (Přehled kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb a jejich kvalifikovaných služeb, 2019). Jedná se o subjekty, které jsou nezávislé a důvěryhodné. Prostřednictvím jimi vydaného certifikátu jednoznačně svazuje identifikaci subjektu s jeho šifrovanými klíči a tím i s jeho elektronickým podpisem.

Elektronický podpis dnes lze využít především ve vztahu k orgánům veřejné správy, např.:

- při elektronickém podání přiznání DPH, daňového přiznání, při podpisu faktur,

- u přihlášky a odhlášky k nemocenskému pojištění, při žádosti o sociální dávky,
  - při elektronické komunikaci s krajskými a městskými úřady, se zdravotními pojišťovny či s Českou správou sociální zabezpečení,
  - při podávání žádostí o dotace EU,
  - použití datové schránky,
  - a také jako elektronický podpis PDF dokumentů
- (K čemu lze použít elektronický podpis, 2019).

Užívání elektronického podpisu řešil zákon č. 227/2000 Sb., který byl v roce 2016 nahrazen zákonem č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Nevýhodou tohoto systému je nutnost tento podpisový certifikát používat, přitom jeho vydání není zdarma a doba platnosti je omezená většinou na jeden rok s možností obnovení. Tento časový údaj je velmi důležitý, především k zabezpečení spolehlivosti a bezpečnosti dat (Lidinský, 2008). Možnost zneužití elektronického podpisu je podstatně menší než zneužití podpisu ručního, zato možnost ověření pravosti elektronického podpisu je daleko vyšší. Zaručený elektronický podpis v kombinaci s kvalifikovaným certifikátem je nejnáročnější kombinace všech možných druhů elektronického podepisování (Mates a Smejkal, 2006).

Obrázek 1 – Jak funguje elektronický podpis

Zdroj: Jak funguje elektronický podpis, 2016

1.2.2 Czech POINT

Czech POINT je právně zakotven v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Czech POINT je zkratka pro Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál. Jeho zavedením měla být redukována velká byrokracie ve vztahu veřejná správa - občan. Jedná se o kontaktní místo výkonu veřejné správy, které umožňuje komunikaci občana se státem tak, aby "obíhala data, nikoliv občané" (Felix, 2015). Po pilotním ověřování byl dne 2. ledna 2008 na více než 1 100 kontaktních místech oficiálně spuštěn systém Czech POINT. Za 10 let počet kontaktních míst vzrostl na 7 323 a počet vydaných výstupů za celé období byl 21 153 550 (Statistiky Czech POINT, 2018).

Kromě nejvíce využívaných výpisů z informačních systémů veřejné správy spadají do služeb Czech POINT také některá podání vůči státní správě, výpisy ze základních registrů, úkony spojené s datovými schránkami, Úschovna a Centrální úložiště ověřovacích doložek aj.

Co se týká výpisů z informačních systémů veřejné správy, mohou si klienti prostřednictvím Czech POINTU zažádat o 8 různých druhů výpisů (Jaké služby poskytuje Czech POINT?, 2018):

1. Vydání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů

Tato služba je především určena dodavatelům, kteří mají zájem se ucházet o veřejné zakázky. Výpisem ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů tak může dodavatel v zadávacím řízení nahradit doklady prokazující splnění základních a profesních kvalifikačních kritérií. Zadavatel je povinen výpis ze seznamu uznat, není-li starší více než 3 měsíce.

2. Výpis z bodového hodnocení řidiče

Tato služba umožňuje občanům zjistit na kontaktním místě veřejné správy stav trestných bodů. Výpis je poskytován z Centrálního registru řidičů vedeného Ministerstvem dopravy, jehož součástí je právě i evidence bodového hodnocení řidičů. Tento výpis má pouze informativní charakter pro občany, nenahrazuje výpis z karty řidiče pro styk s úřady. Vydávání výpisů o trestných bodech řidičů kontaktními místy veřejné správy je upraveno zákonem č. 361/2000 Sb. ve znění zákona č. 480/2008 Sb.

3. Výpis z insolvenčního rejstříku

Insolvenční rejstřík je spravován Ministerstvem spravedlnosti. Jeho základní úlohou je zajistit maximální míru zveřejnění informací o insolvenčních řízeních a umožnit sledování jejich průběhu. Prostřednictvím insolvenčního rejstříku jsou zveřejňovány veškeré relevantní informace týkající se insolvenčních správců, dokumenty z insolvenčních spisů i zákonem stanovené informace týkající se dlužníků. Jedná se o veřejně přístupný rejstřík, není tedy nutné ověřovat totožnost žadatele. V rejstříku je možné vyhledávat na základě dvou parametrů – identifikačního čísla osoby (hledání příslušné právnické osoby či organizace) a podle osobních údajů (hledání konkrétní fyzické osoby).

4. Výpis z Katastru nemovitostí

O výpis z Katastru nemovitostí České republiky může požádat anonymní žadatel. Výpis lze požadovat na základě listu vlastnictví nebo podle seznamu nemovitostí.

Pokud žadatel žádá výpis podle listu vlastnictví, musí znát katastrální území a číslo listu vlastnictví. Pokud žadatel žádá o výpis podle seznamu nemovitostí, měl by znát katastrální území a dále buď parcelní číslo požadované nemovitosti, jedná-li se o pozemek, nebo stavební parcelu případně číslo popisné, jedná-li se o stavbu. Požádat lze také o výpis snímku z katastrální mapy. V tomto případě musí žadatel znát v případě pozemku údaje o parcele (kmenové číslo a poddělení čísla), nebo v případě stavby typ a číslo stavby.

5. Výpis z Rejstříku trestů

Žadatel o výpis z Rejstříku trestů musí mít platný doklad totožnosti a musí mít přiděleno rodné číslo. To znamená, že výpis lze vydat i cizincům, kteří mají například trvalé bydliště v České republice.

6. Výpis z Rejstříku trestů právnické osoby

V souvislosti s přijetím zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a zákona č. 420/2011 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, vznikla na Ministerstvu spravedlnosti evidence Rejstříku trestů právnické osoby. Údaje z evidence Rejstříku trestů právnických osob, které se uvádějí ve výpisu, jsou veřejně přístupné, žadatelem může být kterákoliv fyzická osoba. Z tohoto důvodu se při podání žádosti o výpis týkající se právnické osoby neověřuje totožnost osoby, která žádost podává.

7. Výpis z Veřejných rejstříků

O výpis z Veřejných rejstříků (viz zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob) může požádat anonymní žadatel. Výpis lze požadovat na základě znalosti identifikačního čísla osoby (IČO) zapsané v jednom z veřejných rejstříků.

Veřejnými rejstříky právnických a fyzických osob se rozumí:

- a) spolkový rejstřík
- b) nadační rejstřík
- c) rejstřík ústavů
- d) rejstřík společenství vlastníků jednotek
- e) obchodní rejstřík
- f) rejstřík obecně prospěšných společností

8. Výpis z Živnostenského rejstříku

O výpis z Živnostenského rejstříku České republiky může požádat anonymní žadatel. Výpis lze požadovat na základě znalosti identifikačního čísla osoby (IČO) (Jaké služby poskytuje Czech POINT?, 2018).

1.2.3 Datové schránky

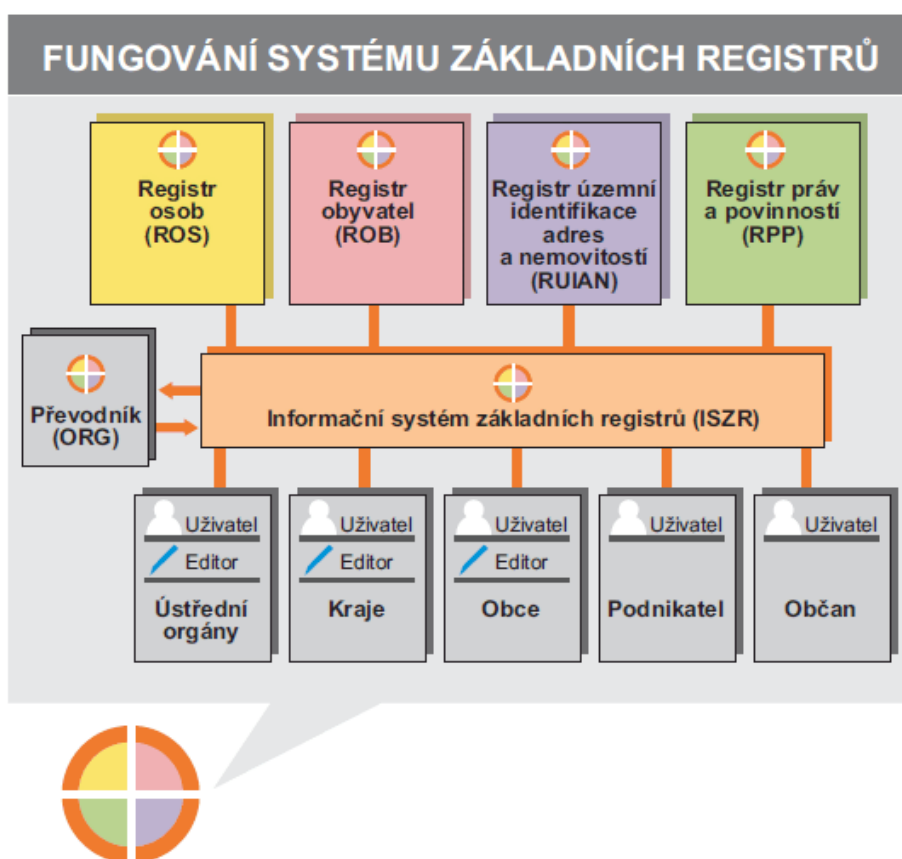
Dnem 1. července 2009 byl spuštěn Informační systém datových schránek, a to na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Datové schránky jsou povinně zřízeny orgánům veřejné moci, mezi které řadíme státní orgány, územní samosprávné celky, státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize a samosprávné komory zřízeny zákonem, dále advokátům, daňovým poradcům a insolvenčním správčům. Povinně si musí datové schránky zřizovat také právnické osoby zřízené zákonem, právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a organizační složky podniku, zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, notáři, soudci, exekutoři a školy. Fyzické osoby si mohou taktéž zřídit datovou schránku, její zřízení je dobrovolné (O datových schránkách, 2018).

Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k doručování a k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci. Datovou schránku zřizuje a spravuje MV ČR a pomocí datové schránky se posílají a přijímají úřední dokumenty v elektronické podobě (datové zprávy) orgánům veřejné moci. Do datové schránky jsou dodávány úřední listiny v elektronické podobě, které jsou opatřeny elektronickým podpisem odesílatele. Identifikátor datové

schránky zaručuje integritu dokumentu. Tento způsob komunikace vynahrazuje klasický způsob doručování v listinné podobě. Dokument (datová zpráva), který je dodán do datové schránky, je doručen okamžikem přihlášení do datové schránky oprávněnou osobou. Obdobně jako u listovních zásilek funguje fikce doručení: neproběhne-li přihlášení do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty (Obecné dotazy k DS, 2018).

1.2.4 Základní registry

Základní registry veřejné správy (ZRVS) představují jeden ze základních pilířů moderního e-Governmentu. Provoz základních registrů byl zahájen dnem 1.7.2012 v souladu se zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Cílem fungování základních registrů je zefektivnění a využití možnosti současných technologií pro online přístupy téměř kdykoliv a odkudkoliv. Úředník nemusí zjišťovat, která data jsou aktuální a správná, proto dochází ke zrychlení procesu vyřízení žádosti a tím ke snížení byrokratické zátěže (Felix, 2015).

Obrázek 2 – Schéma fungování systému základních registrů

Zdroj: Informační systém základních registrů, 2019

Existují 4 základní registry: Registr obyvatel, Registr osob (právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci), Registr územní identifikace, adres a nemovitosti a Registr práv a povinností. Součástí celé soustavy jsou také Informační systém základních registrů a Převodník identifikátorů fyzických osob (Co (ne)jsou ZR?, Správa základních registrů, ©2010-2019):

Registr obyvatel (ROB)

Správce registru obyvatel je MV ČR a jsou v něm vedeny aktuální referenční údaje o občanech Česka, cizincích s povolením k pobytu nebo cizincích, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu.

Registr osob (ROS)

Správce registru osob je Český statistický úřad a jsou v něm vedeny údaje o právnických osobách, podnikajících fyzických osobách nebo orgánech veřejné moci.

Registr práv a povinností (RPP)

Správce registru práv a povinností je MV ČR a obsahem jsou údaje o působnosti orgánů státní moci, právech a povinnostech osob.

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RUIAN)

Správce registru územní identifikace, adres a nemovitostí je Český úřad zeměměřický a katastrální a jsou v něm vedeny údaje o základních územních prvcích, např. území státu, krajů, obcí nebo částí obcí, parcely, ulice, stavební objekty a adresy.

1.2.5 Elektronická spisová služba

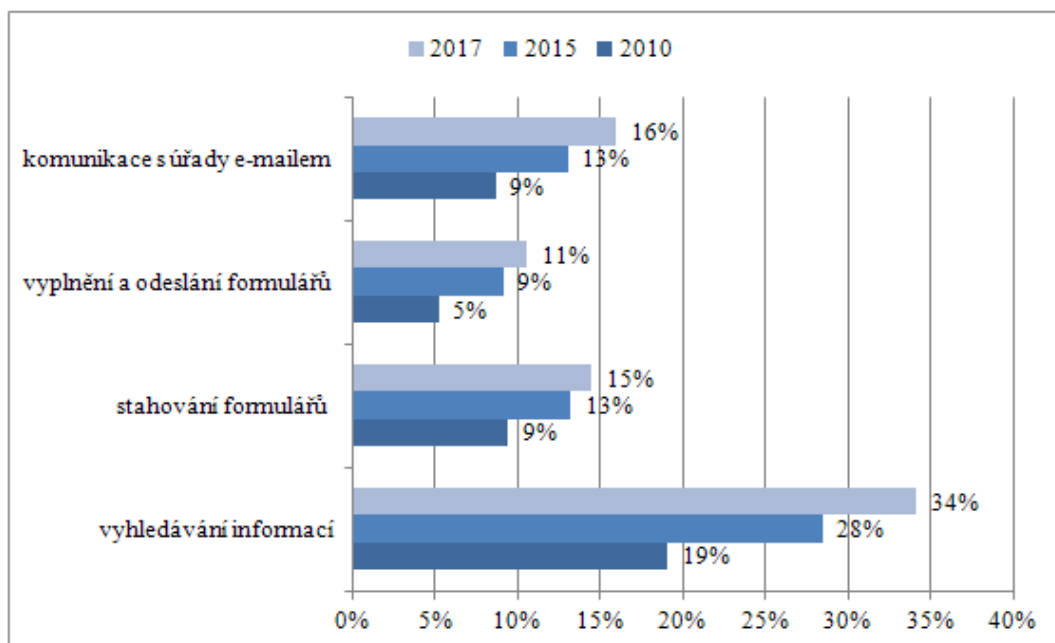
Spisová služba je souborem pravidel a činností, které každá organizace dodržuje při vedení své administrativy. Elektronická spisová služba umožňuje vést a spravovat tuto agendu elektronicky jako kompletní evidenci dokumentů prostřednictvím různých elektronických aplikací. Jako taková je službou, která je určena především pro vnitřní potřeby veřejné správy, ačkoliv prostřednictvím datových schránek je propojená také s občany. Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů stanovuje národní normu pro elektronickou spisovou službu. V roce 2009 přinesly novela zákona č. 499/2004 Sb. a prováděcí vyhláška o podrobnostech výkonu spisové služby, výrazné změny. Od roku 2009 je již u některých původců nepřipustné vést spisovou službu v listinné

podobě, vše je striktně podřízeno elektronizaci v souladu s rozvojem e-Governmentu (Štouračová, 2013).

Zákon č. 499/2004 Sb., stanovuje povinnost vést spisovou službu v elektronické podobě pro organizační složky státu, ozbrojené síly, bezpečnostní sbory, státní příspěvkové organizace, státní podniky, vysoké školy, školy a školská zařízení s výjimkou mateřských škol, výchovných a ubytovacích zařízení a zařízení školního stravování, zdravotní pojišťovny, veřejné výzkumné instituce, právnické osoby zřízené zákonem a kraje a hlavní město Praha (Česko, 2004).

1.2.6 Inteligentní elektronické formuláře

Inteligentní elektronické formuláře, které některé úřady zavádí pro veřejnost, jsou náhradou klasických papírových formulářů. Tento proces spočívá ve vytváření a vyplňování formulářů. Cílem je jednotný vzhled formulářů, snaha ušetřit a možnost již vytvořené formuláře použít i v dalších případech. Jedním z orgánů veřejné správy, které elektronické formuláře používají, je Česká správa sociálního zabezpečení, Česká pošta, Finanční správa ČR aj. Díky těmto formulářům může být většina agend veřejné správy pro občany řešitelná elektronicky bez nutnosti chodit na úřad. Jak je zřejmé z obrázku 3, každoročně narůstá počet činností, ke kterým jednotlivci využívají internetového připojení, aby komunikovali s veřejnou správou.

Obrázek 3 – Využívání internetu k vybraným činnostem veřejné správy

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČSÚ (Informační společnost v číslech, 2018)

1.3 Elektronická identifikace

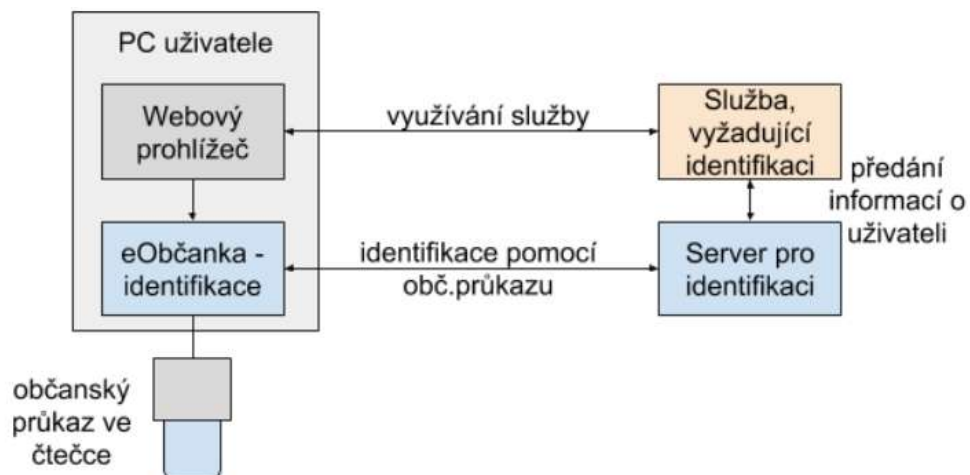
Pokud se chce občan připojit k některé službě poskytované zejména veřejnou správou, může využít identifikační bránu e-identita.cz. Jedná se o portál národního bodu pro identifikaci a autentizaci. Je zde možnost využít občanský průkaz s čipem nebo uživatelským jménem, heslem a jednorázovým SMS kódem. Vůči službám veřejné správy se lze zaručeně identifikovat prostřednictvím občanského průkazu s aktivovaným čipem (vydávány od 01.07.2018). Elektronickou identifikaci lze provést z počítače, mobilního telefonu nebo tabletu bez nutnosti osobně kontaktovat poskytovatele internetové služby nebo žádat o další přístupové údaje. V současné době lze identifikaci občanským průkazem využít např. pro přístup na Portál občana, do aplikace eRecept k vydaným receptům nebo ke službám ČSSZ, pro žádosti o výpisy z různých informačních systémů veřejné správy (rejstříku trestů, bodové hodnocení řidiče apod.). Počet služeb bude postupně narůstat, zpřístupňování služeb v elektronické podobě bude pro úřady od roku 2020 povinností.

Pro to, aby mohl občan identifikaci provádět, musí provést několik kroků pro její zprovoznění:

- a) Aktivovat identifikační funkci čipu zadáním přístupových kódů k identifikačnímu certifikátu: IOK a DOK. Tuto aktivaci může provést na úřadu při přebírání nového občanského průkazu nebo kdykoli později.
- b) Pořídit si čtečku čipových karet a připojit ji k PC či mobilnímu telefonu (za předpokladu, že ji zařízení již neobsahuje).
- c) Instalovat obslužnou aplikaci eObčanka – identifikace na počítač nebo jiné zařízení připojené k internetu.

Po provedení těchto kroků lze začít využívat identifikační funkci občanského průkazu. (Občanský průkaz s čipem, 2018)

Díky vysoké míře důvěryhodnosti je možné identifikaci občanským průkazem používat i pro přístup k citlivým osobním údajům a elektronický občanský průkaz se tak stává bezpečným způsobem jak využít služby veřejné správy online a nezbytným krokem k elektronizaci veřejné správy.

Obrázek 4 – Elektronická identifikace pomocí občanského průkazu

Zdroj: eidentita.cz

2 VOLBY

Podle Krejčího (2006) jsou volby definovány jako nástroj výběru politických představitelů, zástupců či delegátů. V tomto pojetí jsou volby svérázným sloučením svobody a rovnosti, kdy rozhoduje kolektiv, ale volí jednotlivci se stejnou hodnotou hlasu.

2.1 Legislativní rámec voleb v ČR

Volební systém v ČR formulovala Ústava přijatá Českou národní radou 16. prosince 1992 po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na Českou a Slovenskou republiku. Tato ústava předznamenala změnu volebního systému hned v několika směrech.

Parlament ČR se stal dvoukomorovým, kdy vedle Poslanecké sněmovny vznikl i Senát. Dle Ústavy se volby do Poslanecké sněmovny konají podle zásad poměrného zastoupení a volby do Senátu se konají podle zásad většinového systému. V současné době se na území České republiky koná šest typů voleb. Jedná se o volby do Parlamentu České republiky (volby do Poslanecké sněmovny a Senátu), volby do Evropského parlamentu, volby do zastupitelstev krajů, do zastupitelstev obcí a nově od roku 2012 také volba prezidenta České republiky. Kromě Ústavy řeší jednotlivé volby konkrétní volební zákony a podzákoné normy, které upravují volební právo, podmínky jeho uplatnění, organizaci voleb, sčítání hlasů, vyhlásování výsledků a případný soudní přezkum (Krejčí, 2006). V následující kapitole 2.2 si všech šest typů voleb přiblížíme.

Jak je uvedeno v Ústavě, volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva (Všeobecné, rovné a přímé volební právo tajným hlasováním, ©1995-2018):

- Zásada všeobecnosti práva stanovuje, že právo volit mají všichni zletilí občané ČR bez jakýchkoliv omezení týkajících se rasy, barvy pleti, příslušnosti k národu nebo k národnosti, jazyka, pohlaví, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.
- Zásada rovnosti je princip, podle kterého má každý volič jeden hlas a váha všech hlasů je stejná. Toto pravidlo se promítá do praktické konstrukce volebního systému, kdy je vyžadováno, aby jednoho poslance volil stejný nebo téměř stejný počet voličů.
- Zásada přímosti stanovuje, že volba je prováděna přímo voličem. Právo volit nesmí být žádným způsobem převedeno na jinou osobu a nevyžaduje prostředníka, např. volby prezidenta USA probíhají nepřímou, prostřednictvím tzv. volitelů. V některých

zemích je možné volit v zastoupení (Belgie, Francie, Nizozemsko), kde zastupující volič učiní konkrétní krok, ke kterému je pověřen. V České republice toto možné není.

- Zásada tajného hlasování znamená, že nesmí být možné spojit voliče s odevzdaným hlasem.

2.1.1 Klasifikace volebních systémů

Jak uvádí Krejčí (2006), vyšla v roce 2005 nová mezinárodní příručka IDEA, která rozděluje volební systémy na většinové, poměrné, smíšené a ostatní systémy. Pro potřeby této práce byly vybrány pouze dva systémy, které jsou v případě typů voleb v České republice praktikovány.

Většinový volební systém

Většinový neboli majoritní volební systém je historicky starší než poměrný volební systém. Princip tohoto systému je jednoduchý: ve volbách získává mandát jeden kandidát, který obdržel většinu hlasů. V ČR se většinový volební systém používá u voleb do Senátu a u volby prezidenta (Lebeda, 2008).

Poměrný volební systém

Systém poměrného volebního zastoupení je nejčastěji interpretován jako systém produkující proporční výsledky, které relativně přesně odráží podobu příslušného elektorátu (Lebeda, 2008).

Poměrný volební systém je způsob volby zástupců do zastupitelských orgánů. Při použití tohoto systému, při volbách do zastupitelských orgánů, kandidáti či strany získávají počet mandátů či křesel v poměru, který se blíží poměru počtů hlasů získaných od voličů. Poměrný volební systém může být vybaven uzavírací klauzulí stanovující, že subjekty, které ve volbách získají menší procentní podíl hlasů, než je stanoveno (např. 5 %), nebudou mít v zastupitelském orgánu zastoupení. V České republice se poměrný volební systém používá při volbách do Poslanecké sněmovny, do Evropského parlamentu a krajských a obecních zastupitelstev. Pro rozdělení mandátů se obvykle využívá D'Hondtova metoda, která zvýhodňuje strany s velkým ziskem hlasů (Koudelka, 2000).

2.2 Přehled typů voleb v ČR

V České republice mají v současné době možnost uplatnit občané své voličské právo v šesti různých volbách. Jak již bylo výše uvedeno, jedná se o volby prezidentské, volby do

dvou komor Parlamentu ČR, volby do Evropského parlamentu a v neposlední řadě také volby do krajských či obecních zastupitelstev. Pokud není zákonem stanoveno jinak, vyhláší tyto volby prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním, a to Rozhodnutím o vyhlášení voleb zveřejněným ve Sbírce zákonů. Výjimkou jsou volby prezidenta republiky, které vyhláší předseda Senátu Parlamentu České republiky. Právo volit mají v České republice pouze občané starší 18 let, kteří nejsou omezeni na svých volebních právech. Volby se konají ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota. Hlasování začíná v 14.00 hodin a končí v 22.00 hodin prvního dne voleb. Druhý den voleb začíná hlasování v 8.00 hodin a končí v 14.00 hodin (Organizace a průběh voleb do PS, ©1995-2018).

Dosud jediným způsobem, jak může občan odevzdat svůj hlas ve volbách je před členy OVK, ať už v obci či na zastupitelském úřadu v zahraničí. V České republice není možné volit korespondenční či jinou metodou, je zde však náznak možné změny do budoucna. V programovém prohlášení vlády ze dne 27. června 2018 se hovoří o zjednodušení pravidel tak, aby se občanům usnadnil přístup k volbám (včetně zavedení korespondenční volby či zrušení místní příslušnosti pro vydávání voličských průkazů). Vláda ČR také předpokládá zefektivnění voleb do Senátu tak, že bude pouze jednokolový systém (Programové prohlášení vlády, 2018).

V současné době proběhlo meziresortní připomínkové řízení k návrhu ústavního zákona, kterým by došlo ke změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Jednou ze změn by bylo pevné zakotvení termínu konání voleb do Senátu a voleb do zastupitelstev územních samosprávných celků. Důvodem pro zavedení této úpravy je skutečnost, že termíny konání voleb do Senátu a do zastupitelstev územních samosprávných celků se v důsledku nastavených lhůt a společného konání těchto voleb posouvají směrem dopředu. V návrhu je tedy navrženo, aby se volby do Senátu a do zastupitelstev územních samosprávných celků konaly vždy v prvním celém týdnu měsíce října (Materiál, 2019a).

2.2.1 Parlamentní volby

Ústava České republiky v článku 18 určuje, že volby do Poslanecké sněmovny se konají podle zásad poměrného zastoupení a volby do Senátu se konají podle zásad většinového systému. Parlamentní volby konkrétně řeší zákon č. 247/1995 Sb., který upravuje podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu (Česko, 1992).

Poslanecká sněmovna

Právo volit do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky mají také občané České republiky pobývající v zahraničí. Ti tak mohou učinit na českém velvyslanectví.

Ústava České republiky stanovuje počet poslankyň a poslanců v Poslanecké sněmovně na 200 s tím, že jsou voleni na čtyřleté funkční období. Každý občan České republiky, jenž disponuje volebním právem a dosáhl věku 21 let, může být zvolen do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Pro určení množství volených poslanců v jednotlivém kraji, se užívá jednoduchého matematického vzorce, kdy se celkový počet platných hlasů vydělí celkovým množstvím volených poslanců. Následně je vzniklý podíl zaokrouhlen na jednotky. Konečné republikové mandátové číslo nám znázorňuje, kolik hlasů je v celostátním průměru potřeba ke zvolení právě jednoho poslance. Poté se vydělí tzv. republikovým mandátovým číslem počet platných hlasů v každém volebním kraji. Na konci výpočtu zjistíme, kolik mandátů vychází pro jednotlivý volební kraj (Wirmitzer a Viktora, 2013).

V další fázi dochází k nezbytnosti rozdělení mandátů přímo politickým stranám, hnutím nebo koalicím. V České republice se využívá volební klauzule, někdy je také označována jako uzavírací klauzule, která slouží k účelu omezení roztržiténosti politických subjektů v prostředí poměrného volebního systému. Určuje hranici minimálního množství všech platných hlasů, které musí daná politická reprezentace obdržet ve volbách na území České republiky, aby mohla dosáhnout případného zastoupení v Poslanecké sněmovně. Do přepočtu hlasů na mandáty se dostávají takové jednotlivé politické strany, které překonaly alespoň celostátní 5% volební klauzuli (Burďák, 2002).

U koalic více politických stran je stanovena vyšší klauzule. V případě zániku mandátu poslance v průběhu volebního období nastupuje na jeho místo náhradník, což je kandidát, který se umístil na prvním místě za kandidáty, kteří mandát získali (Krejčí, 2006).

Senát

Senát jako druhá komora Parlamentu České republiky má 81 senátorek a senátorů, kteří jsou voleni na 6 let, s tím, že každé dva roky se konají volby jedné třetiny Senátu. Do Senátu může být zvolen každý občan ČR, který má právo volit a dosáhl věku 40 let. V případě zániku mandátu senátora v průběhu volebního období se konají doplňovací volby. Jak již bylo uvedeno výše, volby do Senátu se konají na základě většinového volebního systému. Dále je použit systém dvoukolový, kdy v případě, že žádný z kandidátů v prvním kole neobdrží nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů, postupují do

druhého kola dva kandidáti, kteří obdrželi největší počet platných hlasů. Na rozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny mohou občané hlasovat jen na území České republiky v den voleb. Konkrétní principy volby jsou také řešeny zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky (Česko, 1995).

V průběhu února 2019 proběhlo meziresortní připomínkové řízení k návrhu nového ústavního zákona, který by vytvářel a vymezoval volební obvody pro volby do Senátu ČR. Dosud byl výčet volebních obvodů vyjmenován v příloze č. 3 zákona č. 247/1995 Sb., nově by tak vznikl samostatný zákon, ve kterém budou volební obvody, na rozdíl od současné právní úpravy, definovány výčtem všech obcí, které do daného volebního obvodu spadají. Počet 81 senátních volebních obvodů, kdy je v každém volebním obvodu volen jeden senátor či senátorka, zůstává nezměněn (Materiál, 2019b).

2.2.2 Volba prezidenta republiky

Prezidentská volba patří mezi nejmladší volby v České republice. V roce 2012 došlo ústavním zákonem č. 71/2012 Sb., ke změně systému volby prezidenta ČR, kdy je nově hlava státu volena přímo. Dříve byl prezident ČR volen Parlamentem České republiky. Prezident je volen na 5 let a může jím být každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let. Zákon č. 275/2012 Sb. upravuje podmínky výkonu volebního práva při volbě prezidenta republiky, podrobnosti navrhování kandidátů na funkci prezidenta republiky, vyhlásování a provádění volby prezidenta a vyhlásování jejího výsledku a soudní přezkum. U volby prezidenta ČR se použije většinový volební systém a stejně jako u voleb do Senátu je dvoukolový v případě, že žádný z kandidátů v prvním kole neobdrží nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů, postupují do druhého kola dva kandidáti, kteří obdrželi největší počet platných hlasů (Česko, 2012).

2.2.3 Volby do Evropského parlamentu

Volby do Evropského parlamentu se konají každých pět let. Podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu řeší v České republice zákon č. 62/2003 Sb. Počet europoslanců za jednotlivé členské státy se určuje v zásadě podle počtu jejich obyvatel. Česká republika je zastoupena 21 europoslanci. Poslancem Evropského parlamentu může být každý občan České republiky a každý občan jiného členského státu, který je na území České republiky nejpozději druhý den voleb po dobu nejméně 45 dnů

přihlášen k trvalému pobytu nebo k přechodnému pobytu na území České republiky, dosáhl věku 21 let a není omezena jeho svéprávnost k výkonu volebního práva (Česko, 2003).

V případě voleb do Evropského parlamentu je použit systém poměrného zastoupení. Voliči obdrží soubor hlasovacích lístků, z nichž si zvolí jeden, na kterém mají možnost dát dva preferenční hlasy. Právo volit na území České republiky do Evropského parlamentu má každý občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let, a občan jiného členského státu, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a je po dobu nejméně 45 dnů přihlášen k trvalému pobytu nebo k přechodnému pobytu na území České republiky (Česko, 2003).

2.2.4 Volby do zastupitelstev krajů a obcí

Zastupitelstva krajů a obcí jsou nejvyššími orgány územních samosprávných celků. V případě obcí základních územních samosprávných celků a vyšších územních samosprávných celků v případě krajů. Hlava VII Ústavy čl. 7 hovoří o tom, že členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, jejich funkční období je 4 roky. Další podmínky řeší zákon č. 130/2000 Sb., a zákon č. 491/2001 Sb. Shodně s volbami do Poslanecké sněmovny nemohou do zastupitelstev krajů kandidovat nezávislí kandidáti, ale pouze strany, hnutí či koalice. V případě voleb do zastupitelstev obcí nezávislí kandidáti mohou kandidovat. Do obou zastupitelstev mohou být zvoleni občané České republiky, kteří dosáhli v den voleb 18 let, a není omezena jejich svéprávnost k výkonu volebního práva (Česko, 2000 a Česko, 2001).

Krajské volby

Počty volených zastupitelů určuje počet obyvatel kraje, nejméně je 45 zastupitelů v případě, že má kraj méně než 600 tis. obyvatel, 55 zastupitelů v krajích, kde je počet obyvatel v rozmezí 600 – 900 tis. a kraj s více než 900 tis. obyvateli má v zastupitelstvu 65 členů. Volič obdrží soubor hlasovacích lístků jednotlivých kandidátních stran, z nichž vybere jeden a na něm může dát až 4 preferenční hlasy. Volit může občan, který má 18 let a má tzv. krajské občanství, tedy má trvalé bydliště v některé obci daného kraje nebo na území vojenského újezdu v kraji. Není zde podmínka občanství České republiky, ale volit mohou i občané ostatních států Evropské unie, kteří mají trvalé bydliště v obci daného kraje (Česko, 2000).

Obecní volby

Volby do zastupitelstev obcí patří mezi nejsložitější volby, co se týká organizace a průběhu voleb. Je využit systém poměrného zastoupení. Počty zastupitelů jsou rovněž stanoveny podle počtu obyvatel, územní samospráva zde však má mnohem větší možnost, jak je stanovit, viz tabulka 1.

Tabulka 1 – Počty členů ZO

počet obyvatel	počet členů
do 500	5 až 15
nad 500 do 3 000	7 až 15
nad 3 000 do 10 000	11 až 25
nad 10 000 do 50 000	15 až 35
nad 50 000 do 150 000	25 až 45
nad 150 000	35 až 55

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona

Zastupitelstva tak mají možnost v uvedeném rozpětí stanovit počet zastupitelů, končící zastupitelstvo vždy schvaluje počet zastupitelů pro další volební období. Stejně jako v případě voleb do zastupitelstev krajů mohou volit občané od 18 let s tím, že podmínkou je trvalé bydliště v dané obci a občan může mít nejen občanství České republiky, ale také občanství ostatních států Evropské unie (Česko, 2001).

Složitost voleb do zastupitelstev obcí není jen v organizaci a průběhu voleb, ale i v samotném volebním systému. Voliči mají na rozdíl od ostatních voleb možnost více personalizovat svůj hlas a mohou zvolit až tři způsoby úpravy volebního lístku. Jedná se o tzv. panašování, kdy může volič hlasovat pro kandidáty napříč kandidátními listinami. Je to tedy více o osobním přístupu než o politickém vnímání. První možností jak označit kandidátní listinu, je označit pouze volbu stranickou, tedy dát hlasy kandidátům pouze jedné konkrétní volební strany. Druhou možností je označit kandidátní listinu pouze personalizovaně, kdy se volič rozhodne dát svůj hlas napříč celou kandidátní listinou bez ohledu na politickou příslušnost daných kandidátů. Třetí možnost je kombinací obou předchozích. Volič si zvolí konkrétní politickou stranu, ale označí navíc určitý počet kandidátů napříč celou kandidátní listinou. V tomto případě se hlasy počítají nejdříve kandidátům jednotlivě označeným a

dále kandidátům shora u vybrané kandidující strany do konečného počtu zastupitelů, které daná obec má (Dragoun a Pergler, 2018).

2.3 Přípravy, průběh a vyhodnocení volebních výsledků

Organizační a technické záležitosti spojené s tradičními papírovými volbami jsou složitý, nákladný a zdlouhavý proces. Obecně lze říci, že začátek každého tohoto procesu je spojen se dnem, kdy je ve Sbírce zákonů zveřejněno Rozhodnutí o vyhlášení voleb. Volby musí být vyhlášeny nejpozději 90 dnů před konáním voleb. Následují procesy zveřejnění počtu volebních okrsků v dané obci, podání kandidátních listin, stanovení minimálního počtu členů OVK, jmenování zapisovatelů OVK, delegování a jmenování členů OVK na základě podaných delegátek jednotlivých volebních stran, svolání prvního zasedání OVK, dodání hlasovacích lístků voličům a uzavření seznamu oprávněných voličů pro potřeby OVK (Nové volby do zastupitelstev obcí, 2018).

Ve stanoveném termínu pak probíhají volby, na jejichž průběh dohlíží státní volební komise, krajský i pověřený obecní úřad. Po skončení hlasování provedou OVK sčítání hlasů a následně doručí výsledky hlasování za každý volební okrsek na přebírací místo, zpravidla pověřený obecní úřad, kde výsledky průběžně zaznamenává Český statistický úřad. Následuje vyhlášení výsledku voleb zveřejněním zápisu o výsledku voleb na úřední desku povinným registračním úřadem. Po podepsání zápisu o výsledku voleb Státní volební komisí je Sdělení Státní volební komise o vyhlášení a uveřejnění celkových výsledků voleb zveřejněno ve Sbírce zákonů (Nové volby do zastupitelstev obcí, 2018).

2.4 Obecný rámec E-voleb v zahraničí

Od konce 20. století jsou moderní společnosti výrazně ovlivňovány rychlým rozvojem nových informačních technologií, zvláště internetu, který se stal klíčovou komunikační a informační platformou současnosti. Patrně nenalezneme oblast lidské aktivity, která by nebyla rozvojem a účinky internetu přímo či nepřímo zasažena. Je tedy logické, že ani volby, referenda či lidové iniciativy v moderních demokraciích nezůstaly vůči tomuto fenoménu imunní. Jak poznamenal Kersting (2012), kromě šíření informací, které lze uskutečnit prostřednictvím internetových stránek a společenských médií, je internet považován za příležitost, jak snížit náklady na hlasování téměř na nulu. V celé řadě zemí jsou dnes elektronické technologie, včetně internetu, využívány volebními úřady v různých fázích volebního procesu (např. výpočet výsledků). Využití internetu při odevzdávání hlasů ve volbách do vo-

lených orgánů bude předmětem praktické části této práce a právě zkušenosti z ostatních zemí mohou být podnětné pro zpracování implementace elektronických voleb do systému e-Governmentu v ČR. Hodně zemí má velmi propracovanou a prozkoušenou volební infrastrukturu. Volební výsledky jsou k dispozici velmi rychle po volbách, jsou spolehlivé a žádný důležitý subjekt funkčnost volebních institucí nezpochybňuje. V první dekádě 21. století v několika zemích světa převážily argumenty pro zavedení internetových voleb. Občané těchto zemí získali možnosti hlasovat ve volbách pomocí internetu z domova, z práce či z jiného prostředí nekontrolovaného úřady. Více než 150 let mají občané možnost volit tradičním způsobem, tedy odevzdání hlasu prostřednictvím papírového lístku. A jakkoliv by se změna způsobu odevzdání hlasu prostřednictvím internetu mohla zdát zásadní pro technologickou inovaci, pro změnu podstaty volebního systému je tento způsob nepodstatný. V praktické části této bakalářské práce budou analyzovány země Estonsko, Norsko, Švýcarsko a Nizozemsko, kde již využily či využívají internetové hlasování při referendech či volbách do zastupitelských orgánů a mají s internetovými hlasováními nejvíce zkušeností. Každá země zvolila poněkud jiný systém internetového hlasování s ohledem na rozdílné cíle, které internetovými volbami sledovala (Brunclík, 2014).

2.4.1 Výhody internetových voleb

Odborníci se shodují v tom, že internetové volby zvyšují pohodlnost při odevzdávání hlasů. Snižují ekonomické, fyzické i časové bariéry pro dopravu do volební místnosti. Výhodou jsou internetové volby například pro občany se zdravotním postižením, pro občany, kteří bydlí v relativně velké vzdálenosti od volební místnosti, například v horských oblastech, nebo pro občany, kteří jsou krátkodobě či dlouhodobě v zahraničí. Pokud jde o lidi se zdravotním postižením, měly by jim internetové volby umožnit nejen samotné odevzdání hlasu, ale také lépe dostát nároku na princip tajného volebního práva a odevzdat hlas bez potřeby asistenta. Měly by být také vhodné pro velmi zaměstnané lidi či svobodné rodiče s dětmi další voliče, kteří mnohdy z nedostatku času nedorazí do volební místnosti (Brunclík, 2014).

Dalším argumentem pro zavedení elektronických voleb je volební účast. Dlouhodobě se v mnoha zemích volební účast snižuje a rozvoj moderních informačních technologií by mohl vést ke zvýšení volební účasti. V případě, že bude umožněno hlasovat elektronicky i standardním papírovým hlasováním, občané, kteří již tradičně k volbám chodí, využijí jed-

nu či druhou možnost, ale navíc je zde potenciál přitáhnout lidi, kteří z důvodů uvedených výše, volební místnost nenavštívili.

Další argument pro zavedení e-voleb je rychlejší zpracování výsledků voleb. Internetové zpracování hlasu redukuje riziko odevzdání neplatného hlasu (např. dva lístky v jedné obálce, chybný počet preferenčních hlasů aj.) a také riziko chybného zpracování volebního lístku volební komisí.

2.4.2 Rizika elektronických voleb

Nejvíce diskutovaným rizikem je zajištění bezpečnosti hlasování. Ve hře jsou především kyberútoky, počítačové viry či pokusy hackerů o nezákonné proniknutí do hlasovacího programu. Pro mnohé státy byla nedůvěra k elektronickému hlasování důvodem k odmítnutí všech typů elektronického hlasování. Zdá se, že počáteční neúspěch může přijetí internetových voleb ovlivnit na mnoho let dopředu.

Zachování hlavních principů volebního práva, tedy tajnost, přímost a rovnost je další otázkou k diskusi. Ve většině zemí, kde umožňují voličům hlasovat pomocí internetu, je zpravidla zachován i tradiční způsob hlasování papírovým hlasovacím lístkem, který voliči odevzdají ve volební místnosti. Nelze totiž očekávat 100% počítačovou gramotnost voličů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA SYSTÉMU E-VOLEB V ZAHRANIČÍ

Jak uvádí Reterová (2008), elektronický systém je nejmladším způsobem hlasování a lze tedy očekávat problémy. Pokud by mechanismus selhal, není žádný fyzický záznam o provedeném hlasování. I přesto se některé státy rozhodly jít touto cestou a opustit staré zavedené způsoby hlasování. Jedná se však spíše o ojedinělé případy a některé státy po vyzkoušení od tohoto postupu ustoupily. Pro analýzu systému e-voleb v zahraničí byly zvoleny čtyři státy Evropy: Estonsko, Švýcarsko, Norsko a Nizozemsko.

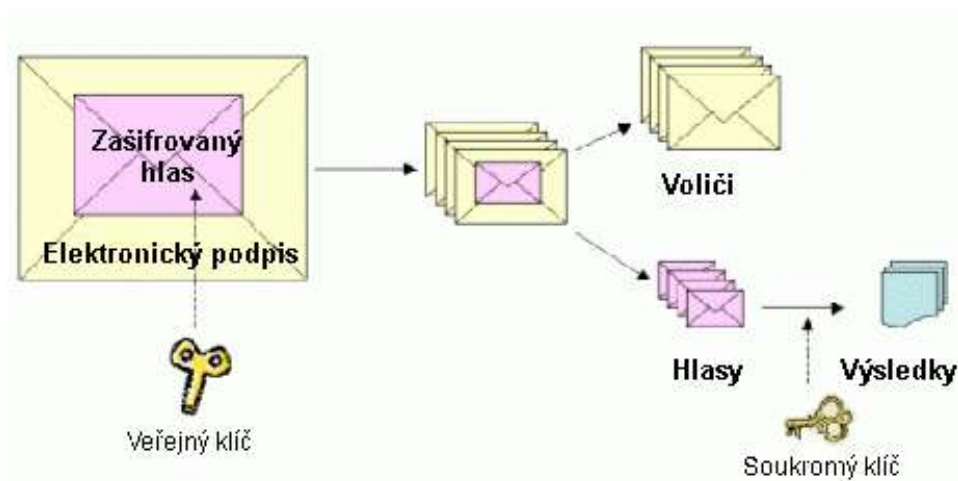
3.1 Estonsko

V roce 2005 se uskutečnily v Estonsku historicky první celostátní e-volby. Estonské vlády se již počátkem 90. let 20. století snažily budovat otevřenou elektronickou veřejnou správu. V roce 2002 došlo k zavedení ID karet – elektronických občanských průkazů. Postupně docházelo ke sladění legislativní úpravy pro přípravu internetového hlasování. Pilotní testování proběhlo v lednu 2005 v hlavním městě Tallinnu, a to při referendu o umístění Památníku svobody. Od té doby proběhlo v Estonsku osm voleb, v nichž se dalo hlasovat i přes internet. Jednalo se o komunální volby v letech 2005, 2009, 2013, parlamentní volby v letech 2007, 2011, 2015 a volby do Evropského parlamentu v roce 2009 a 2014 (Hlaváček a Kuta, 2014).

3.1.1 Systém internetového hlasování

Občané Estonska mají nyní tři možnosti, jak odevzdávat hlasy ve volbách. První je tradičně vhozením papírového hlasovacího lístku do volební schránky ve volební místnosti. Obyvatelé, kteří jsou momentálně v zahraničí, mohou hlasovat na estonském zastupitelském úřadu v dané zemi nebo korespondenčním způsobem (není možné využít pro komunální volby). Poslední možností je internetové hlasování. Tato možnost může být využita v předtermínu po dobu 7 dnů, a to desátý až čtvrtý den před dnem vyhlášených voleb.

Korespondenční hlasování probíhá tak, že se volič identifikuje u kterékoliv volební komise, vyplní hlasovací lístek a vloží jej do vnitřní obálky. Vnitřní obálka je vložena do obálky vnější, na které jsou zaznamenány identifikační údaje voliče. Obálka je odeslána do volebního okrsku voliče, kde jsou identifikační údaje voliče ověřeny. Pokud je volič oprávněn volit, je vnější obálka otevřena a anonymní vnitřní obálka je vhozena do volební schránky.

Obrázek 5 – Schéma volebního systému dvou obálek

Zdroj: Rada, 2006

Jak ukazuje obr. 5, u internetových voleb představuje vnější obálku digitální podpis a vnitřní obálku pak zašifrovaný hlas (Brunclík, 2014). Základní součástí internetového hlasování je v Estonsku ID karta, která slouží jako doklad totožnosti. Umožňuje vzdálenou identifikaci a digitální podpis držitele. Dále pak je zapotřebí speciální čtečka těchto karet, která je součástí všech počítačových sestav. Povinnost mít ID kartu byla stanovena zákonem z roku 2002 pro všechny občany Estonska a osoby s trvalým pobytem v Estonsku. V závěru roku 2018 mělo aktivní ID karty více než 1,3 mil Estonců (ID, 2018). Dnes mají k dispozici dva typy ID karet – klasická ID karta a mobiil ID, viz obrázek 6.

Obrázek 6 – Estonská ID karta

Zdroj: ID.ee

Samotná internetová volba probíhá tak, že volič musí mít počítač s připojením na internet a se čtečkou ID karet a osobní identifikační kartu se dvěma PIN kódy. Volič zadá adresu speciální webové stránky určené k volbě. Po vložení ID karty do čtečky zadá první PIN

kód. Volební server ověří v registrační databázi, zda je volič oprávněn volit. V případě, že ano, zobrazí se stránka s kandidátní listinou. Volič vybere své kandidáty (vnitřní obálka) a výběr potvrdí digitálním podpisem pomocí druhého PIN kódu (vnější obálka). Hlas je poté uložen na serveru centrálního systému a volič je informován, že volba proběhla úspěšně. Centrální systém je pod správou Estonské národní volební komise, kde jsou odděleny vnitřní a vnější obálky a sečteny hlasy. Tajnost hlasování je zajištěna kryptografií veřejných klíčů. V průběhu doby určené pro internetové hlasování může volič svůj hlas změnit, a to kolikrát chce, započítává se pouze poslední odevzdaný hlas. Po této době, kdy je možné hlasovat v předtermínu, může volič, který hlasoval přes internet, také osobně odevzdat hlas ve volební místnosti klasickým způsobem, tedy vhozením lístku do volební schránky. Po skončení doby určené pro internetové hlasování je volební okrsek, kde je konkrétní volič registrován, informován, zda volič odevzdal hlas přes internet. V případě, že volič využil obou možností a hlasoval jak přes internet tak osobně ve volební místnosti, je tato informace odeslána do Estonské národní volební komise, kde je odevzdaný internetový hlas před konečným sčítáním hlasů smazán. Tím nedojde ke zdvojení hlasování (Brunclík, 2014).

3.1.2 Shrnutí

Způsob hlasování v Estonsku hodnotím jako přijatelný pro možnost aplikace v České republice. Možnost měnit svá rozhodnutí v době před samotným konáním voleb je částečně diskriminační vůči občanům, kteří se rozhodli volit standardním způsobem, protože ti mají pouze jednu možnost, jak vyjádřit svou volbu, a to vhozením lístku do volební schránky. V tomto případě však jde o zcela kontrolovanou volbu, kdy je volič jednoznačně identifikován před volební komisí a svůj hlas odevzdá tajně a přímo. V případě internetových voleb je tajné hlasování diskutabilní a těžce prokazatelné, proto předpokládám, že estonská vláda umožňuje voličům měnit své rozhodnutí během předtermínu, aby mohli vyjádřit svou svobodnou volbu za předpokladu, že mohli být ovlivněni nejbližším okolím, např. hlasováním v rodině či v zaměstnání či pod nátlakem. *Od roku 2005 se staly internetové volby v Estonsku přijímanou a využívanou doplňkovou volební technikou a staly se součástí všech voleb a neočekává se, že by od nich Estonsko ustoupilo. V posledních volbách se rozhodla odevzdat hlas přes internet téměř čtvrtina ze všech hlasujících* (Brunclík, 2014, s. 60).

3.2 Švýcarsko

Švýcarsko má spolu s Estonskem nejvíce zkušeností s internetovým hlasováním. Zavedení elektronického hlasování bylo motivováno v obou zemích ideou technologického pokroku a ambicemi stát se vedoucí zemí v oblasti e-Governmentu. Ve Švýcarsku funguje polopřímá demokracie, některá rozhodování jsou tedy ve formě lidových hlasování a občané jsou tak zváni k hlasování často. Pro účel analýzy byl zvolen pouze jeden kanton, Ženeva, kde první internetové hlasování bylo již v roce 2000 a má tedy nejdelší zkušenosti (Brunclík, 2014).

3.2.1 Systém internetového hlasování

Občané v Ženevě mohou hlasovat třemi způsoby. První je tradiční, tj. odevzdání hlasu v den voleb ve volební místnosti. Druhá, zatím nejvyužívanější je korespondenční forma a poslední formou je možnost odevzdat hlas přes internet. Toto internetové hlasování je ve své podstatě prodloužením korespondenčního hlasování a jako ve většině případů, je i toto bráno jako doplňková forma hlasování. Využití tří uvedených způsobů se vzájemně vylučuje. Ten, kdo využije svého práva hlasovat korespondenčně nebo přes internet, už nemůže hlasovat ve volební místnosti. Prostředkem sloužícím k hlasování je volební karta, viz obrázek 7. Volební karta je v případě korespondenčního hlasování odeslána poštou nebo v případě internetového hlasování zneplatněna setřením kódu PIN. (Mode d'emploi pour voter en ligne, 2018).

CARTE DE VOTE FED-CAN

VOTE PAR CORRESPONDANCE OU AU LOCAL DE VOTE

Date de naissance complète

JOUR	MOIS	ANNÉE
------	------	-------

A REMPLIR ET SIGNER OBLIGATOIREMENT POUR VOTER PAR CORRESPONDANCE

Signature: _____

VOTE ÉLECTRONIQUE

<https://www.evoting.ch/ge>

Numéro de carte de vote: **1111-2246-8184-5427**

Code de confirmation:

Grattez avec une pièce de monnaie

Code de finalisation: **123456**

Empreintes numériques du certificat (certificat fingerprint):
 FF:BF:0E:64:F7:26:9C:73:E4:C7:F3:C8:A1:C2:AD:5B:
 9D:4F:0A:CF:78:58:92:08:FF:4C:4F:E8:E0:74:0A:8D:
 01:
 74:02:61:73:47:06:50:EC:06:0A:00:76:71:9E:7A:2D:C7:30:04:51

VOTATION POPULAIRE
Local électoral Electeurs de Test

P.P. CH - 1211 Genève 26 Poste CH SA 99-01

Monsieur IMPRIMEUR Test
Rue Galatsburg 1
1200 Genève

Tout changement d'adresse annoncé à l'office central de la population et des migrations 8 semaines avant la date de l'élection électronique est enregistré mais ne peut figurer sur votre carte de vote, qui atteste de votre domicile à cette date. Une photocopie de cette carte équivaut à l'attestation de résidence officielle délivrée par l'OCPM pour 25 F.

REPUBLIQUE ET CANTON DE GENÈVE
Chancellerie (Etat)
Service des votes et élections

Obrázek 7 – Vzor volební karty v kantonu Ženeva

Zdroj: Evoting by CHVote: A quick presentation, 2018

Volič obdrží poštou obálku, která obsahuje osobní volební kartu s PIN kódem a heslem. Následně si otevře ve webovém prohlížeči hlasovací aplikaci, kde zadá číslo své hlasovací karty. Aplikace upozorní voliče, že hlasování pod falešnou identitou, odevzdání více než jednoho hlasu atd. je trestné. Volič musí potvrdit, že tuto informaci bere na vědomí. Poté vyjádří své volební preference v hlasovací aplikaci v příslušných hlasováních. Aplikace voliči zobrazí přehled, jak hlasoval, může si zkontrolovat kód, který musí být shodný s kódem, který je uvedený na volební kartě. Poté zadá datum a místo narození a heslo z hlasovací karty a potvrdí svou volbu kliknutím (Evoting by CHVote, 2018).

V kantonu Ženeva převládá hlasování poštou, kterého využívá přibližně 76 % občanů, pouhé 4 % voličů odevzdávají svůj hlas ve volební místnosti. Korespondenční hlasování využívají ženevští voliči téměř 15 let. Voliči obdrží volební materiály až 4 týdny před volbami s téměř okamžitou možností volit prostřednictvím internetu nebo poštou. Jednotná volební karta pro všechny tři možnosti hlasování zajistí, že hlasovat se může jen jednou. Na rozdíl od estonského způsobu internetového hlasování není možné změnit volbu a ani nelze zvrátit hlasování ještě ve volební místnosti v den voleb (Brunclík, 2014).

3.2.2 Shrnutí

Ačkoliv během 15 let proběhlo v kantonu Ženeva více než 30 voleb, je těžké zjistit, zda možnost elektronického hlasování volební účast zvýšila nebo snížila. Jedná se o různé typy hlasování, jako referenda místní, kantonální nebo federální, různé iniciativy atd. Je však možné konstatovat, že volební účast ve volebních místnostech zůstává stabilně kolem 4 %, pokud tedy voliči změnili způsob hlasování, je tomu tak na úkor korespondenčního způsobu (Brunclík, 2014).

Švýcarský způsob je dle mého názoru jednoduchý a z pohledu občana ČR akceptovatelný. Při vědomí toho, že volební kampaň začíná v podstatě doručením obálek s volební kartou voličům, tedy až 4 týdny před konáním voleb, může být zajímavé vnímat, jak by se s tímto způsobem vypořádaly volební strany a média, které na rozdíl od tradičních voleb, jak jsou v současné době v České republice, nemohou soustředit předvolební diskuse a kampaň pouze na období těsně před datem hlasování. Musely by své voliče přesvědčit se značným předstihem, protože voliči mohou korespondenční či elektronický hlas odevzdat v den, kdy je jim doručena volební karta do schránky.

3.3 Norsko

K testování internetového hlasování přistoupilo také Norsko. Poprvé v roce 2011 měli voliči odevzdat svůj hlas ve volbách do místních a regionálních zastupitelstev v deseti předem určených obcích. Druhou možnost dostali občané v roce 2013 při volbách do parlamentu a k původním 10 obcím se přidaly další dvě obce. Podmínky pro internetové hlasování jsou v Norsku velmi dobré. Občané mají kvalitní technické vybavení, ve veřejné správě je vysoká míra využívání internetu a v neposlední řadě mají občané velkou důvěru ve stát (Brunclík, 2014).

3.3.1 Systém internetového hlasování

Hlasování prostřednictvím internetu je umožněno pouze v předtermínu. Voliči obdrží před začátkem voleb zvláštní volební kartu s unikátními kódy pro jednotlivé politické strany. V průběhu předtermínu mohou opakovaně měnit svoji volbu a počítá se pouze jeden hlas, a to ten poslední. V případě, že se volič rozhodne nakonec volit standardním způsobem ve volební místnosti, jeho hlasování prostřednictvím internetu se tímto ruší. Voličům stačí splnit pouze tři podmínky: počítač s připojením na internet, mobilní telefon a elektronický identifikační dokument – MinID. Tento dokument používají občané k přístupu k on-line službám veřejné správy, jako např. podání daňového přiznání. Po odhlasování jsou elektronické hlasovací lístky zakódovány pomocí unikátních kódů, které lze rozšifrovat pouze speciálními klíči. Po odevzdání hlasu obdrží voliči zpětnou informaci na mobil formou SMS, kde mohou kontrolovat podle kódu, že souhlasí s kódem na volební kartě (Valghåndboken, 2018).

3.3.2 Shrnutí

Co se týká volební účasti, nebylo naplněno očekávání, že systém internetového hlasování povede k jejímu navýšení. Jednalo se pouze o jednotky procent, v roce 2011 to bylo navýšení o 2,2 % a v roce 2013 o 1,7 %. Poslední volby, kdy měli občané možnost hlasovat elektronicky, se konaly v roce 2017, a jednalo se o parlamentní volby a účast byla stejná jako v roce 2013. Možnost elektronicky hlasovat měli již voliči z 255 obcí (Stortingsvalget, valgdeltakelse, 2017).

Obce měly poměrně málo času na přípravu elektronických voleb a také náklady a tím spojené. Po volbách stát uhradil obcím tyto vzniklé náklady a hodnotil velmi pozitivně přizpůsobení obcí na tuto novinku. Ačkoliv je nástup elektronického hlasování v Norsku pozvol-

ný, je předpoklad, že se tato forma hlasování ujme a bude postupně využívána větším počtem voličů (Brunclík, 2012).

3.4 Nizozemsko

Poslední zemí, která byla podrobena analýze, je Nizozemsko. To jako jediné po několika volbách od internetového hlasování ustoupilo a projekt byl zastaven. Volby jsou stejně jako v jiných státech regulovány zákony: Ústavou, volebním zákonem a mj. zákonem o experimentu s internetovým hlasováním z roku 2003, který však měl pouze dočasnou platnost, která vypršela 1. ledna 2008. V Nizozemsku bylo možné hlasovat jak v kontrolovaném, tak v nekontrolovaném prostředí. Volba v kontrolovaném, tedy nevzdáleném prostředí je umožněna pomocí volebních strojů, které jsou umístěny ve volebních místnostech. Volba v nekontrolovaném, tedy vzdáleném prostředí je formou telefonického nebo internetového hlasování (Brunclík, 2014).

3.4.1 Systém internetového hlasování

Pro účast ve volbách v Nizozemsku není nutná registrace. Občan, který může volit, obdrží poštou voličskou kartu několik týdnů před volbami. S touto kartou hlasuje ve volební místnosti, v obci, kde je registrovaný. Je možné také hlasovat v jiné místnosti, avšak musí podat žádost starostovi obce nejpozději 14 dní před volbami. V Nizozemsku je možná také volba v zastoupení či korespondenční volba (Brunclík, 2014).

Volba prostřednictvím internetu byla možná dvěma způsoby:

Volba pomocí volebních strojů – DRE

Použití tohoto systému vedlo k ukončení pilotního projektu internetového hlasování. Volební stroje mohly použít obce, které se pro tento způsob rozhodly, a ministerstvo vnitra to následně schválilo. Postupně této možnosti využilo až 90 % obcí a v praxi možnosti volit přes hlasovací stroje využilo 80 až 90 % voličů. Jeden volební stroj byl určen pro jeden volební okrsek se zhruba 1500 voliči. Volič ve volební místnosti po prokázání totožnosti přistoupil k volebnímu stroji, kde odhlasoval, případně se mohl hlasování zdržet. Do konečného odeslání hlasu jej mohl volič měnit. Stroj se po odevzdání hlasu zablokoval a člen volební komise jej odblokoval až pro dalšího voliče. Definitivní výsledky takových voleb byly oznamovány po třech dnech (Brunclík, 2014).

Volba pomocí telefonického a internetového hlasování

Projekt internetového hlasování zpočátku počítal především se zapojením voličů v zahraničí, v perspektivě se však počítalo i s ostatními občany Nizozemska. Voliči v zahraničí, kteří chtěli využít možnost hlasovat elektronicky, se museli nejdříve zaregistrovat, a to poštou, kde si zvolili vlastní kód (PIN). Následně obdrželi poštou volební kód spolu s listinou volebních kandidátů a jejich kandidátskými kódy (obálka byla takového provedení, že nebylo možné ji neoprávněně otevřít, aniž by to bylo odhaleno. Kombinací obou kódů mohli nakonec odevzdat svůj hlas a poté obdrželi transakční kód, který jim umožnil zkontrolovat, že jejich hlas byl správně zaznamenán. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004 mohlo v zahraničí hlasovat asi 16 000 voličů, z toho 5 351 voličů tuto možnost využilo. Při parlamentních volbách v roce 2006 se zaregistrovalo 34 305 voličů, následně svůj hlas odevzdalo 11 003 voličů (Brunclík, 2014).

Systém šifrování a následného dešifrování se ukázal jako hlavní slabina celého systému. Kritika celého internetového hlasování začala sílit v roce 2000, v roce 2006 byl odhalen případ zneužití volebních strojů, i přesto vládní úřady ubezpečovaly, že je vše v pořádku. V závěru roku 2006 však iniciátoři podnětu „Nedůvěřujeme volebním komputerům“ v televizním pořadu předvedli, jak je jednoduché volební stroj přeprogramovat a také upozornili na některé nedostatky. Byly ustaveny dvě komise složené z nezávislých expertů, které měly posoudit oprávněnost námitek a také další udržitelnost projektu (Brunclík, 2014).

3.4.2 Shrnutí

Na rozdíl od voleb přes volební stroje byly internetové volby hodnoceny pozitivně a úspěšně. Bohužel kampaň, která se strhla k volebním strojům, se postupně obrátila také proti internetovým volbám, a ty byly nakonec vyřazeny z dalšího experimentování (Brunclík, 2014).

Analýzou těchto systémů lze konstatovat, že možnost internetového hlasování by možná měla šanci na úspěch, každopádně příklad Nizozemska ukazuje, že použité metody jsou často zranitelné a naráží na problém s kybernetickou bezpečností, možností ověření a především na tajnost hlasování.

4 SWOT ANALÝZA

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ poměrně stabilní systém vzdělávání úředníků v oblasti IT ➤ informování občanů na jednotném webu ➤ existence stávajícího systému e-Governmentu koordinovaného odborem Hlavního architekta e-Governmentu při Ministerstvu vnitra ➤ rychlost zpracování volebních výsledků ➤ dlouholeté zkušenosti s organizačně-technickým zabezpečením průběhu voleb ➤ zavedení elektronických občanských průkazů v roce 2018 ➤ stále se zvyšující počet domácností vybavených internetovým připojením ➤ omezení chybovosti při sčítání hlasů ➤ omezení chybovosti při vyplňování hlasovacích lístků 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nestabilní politická situace ➤ zdoluhavý legislativní proces pro možnou změnu způsobu hlasování ➤ neefektivnost v realizaci projektu e-Governmentu /např. původní datum spuštění registrů byl posunut o 2 roky/ ➤ korupce a možnost kupčení s hlasy ➤ ovlivňování výsledků voleb ➤ nedůvěra občanů k elektronickým volbám a volbám obecně ➤ neochota politické garnitury k zavedení elektronických voleb ➤ nízká gramotnost občanů v oblasti IT ➤ vysoké finanční náklady na spuštění projektu elektronických voleb
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zvýšení volební účasti ➤ budování a rozvoj ICT sítí ➤ tlak veřejnosti na zefektivnění činnosti úřadů a jejich služeb, mj. na úseku voleb ➤ možnost inspirace v zemích, kde již internetové volby úspěšně fungují ➤ snaha Evropské komise o užívání vysokorychlostního internetu pro co největší počet obyvatel zdarma ➤ možné čerpání dotací z EU z programů podporujících elektronizaci veřejné správy v programovacím období 2021-2027 	<p>HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ technické a bezpečnostní riziko při elektronických volbách ➤ black out ➤ možné škrty ve státním rozpočtu ➤ nedostatek finančních prostředků pro realizaci pilotního projektu a následnou implementaci ➤ nepřítomnost dotačních titulů EU na podporu elektronizace veřejné správy v programovacím období 2021-2027 ➤ špatné zkušenosti s e-volbami z jiných zemí ➤ rodinné či kolektivní hlasování

SWOT analýza ve veřejné správě slouží především pro tvorbu střednědobých strategických dokumentů a usnadňuje postupy a strategie vedoucí k dosažení konkrétních cílů. Má za úkol identifikovat silné a slabé stránky spojené především s vnitřním prostředím veřejné správy a také příležitosti a hrozby definující otázky vnějšího vlivu na danou problematiku. V případě elektronických voleb je vhodné shrnout SWOT analýzou tyto ukazatele tak, aby vedly k naplnění strategie vedoucí k implementaci tohoto způsobu voleb jak do e-Governmentu, tak celkově do volebního systému v ČR. SWOT analýza tedy řeší především přístup veřejné správy k této volbě a vede ke konkrétnímu návrhu na vhodnou formu e-voleb v ČR.

Po zpracování SWOT analýzy se jako nejvýznamnější silné stránky jeví zrychlení zpracování volebních výsledků a omezení chybovosti při vyplňování volebních lístků a při sčítání výsledků. S těmito silnými stránkami se pojí i některé příležitosti, a to zejména možné zvýšení volební účasti. Vzhledem k narůstajícímu vybavení domácností v ČR internetem a ke snaze Evropské komise o to, aby stále větší počet obyvatel měl přístup k vysokorychlostnímu internetu zdarma, by mohla možnost volit elektronicky přimět více občanů k jejich účasti ve volbách. Snaha veřejné správy o zlepšení komunikace mezi občany a státní správou by mohla přispět k zavedení e-voleb. Z dlouhodobého hlediska by také mohly poklesnout celkové náklady na organizaci voleb. Jako největší hrozba při zavedení e-voleb se jeví jednoznačně bezpečnost dat na internetu a eventuální kybernetické útoky.

5 POSOUZENÍ HLEDISEK PRO MOŽNÉ ZAVEDENÍ E-VOLEB V ČR

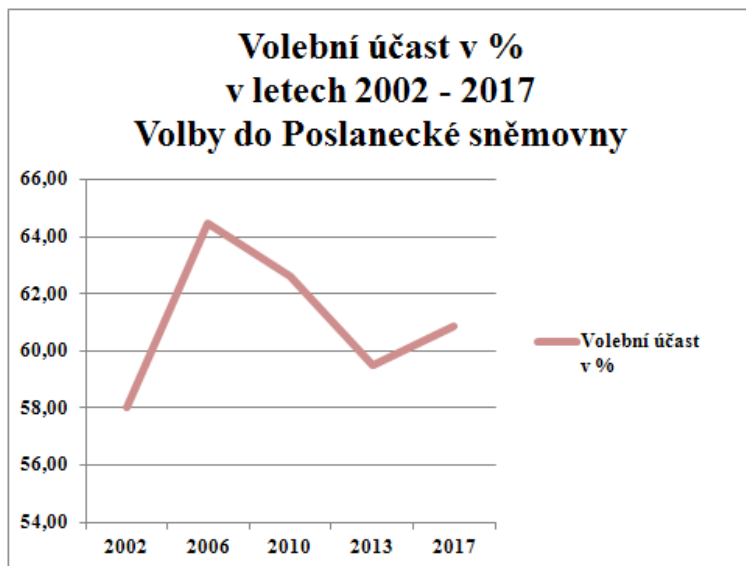
Jak již bylo zmíněno v teoretické části, probíhá na území České republiky 6 typů voleb. Z hlediska složitosti lze za nejjednodušší typ voleb považovat volby do Senátu Parlamentu ČR a volbu prezidenta. Následují volby do Evropského parlamentu, volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, volby do krajských zastupitelstev a jako nejsložitější jsou brány volby do obecních zastupitelstev. Pro potřeby návrhu implementace e-voleb do systému e-Governmentu byl vybrán pouze jeden typ voleb, a to volby do Poslanecké sněmovny. Byly vybrány proto, že v případě těchto voleb mohou volit občané také v zahraničí na zastupitelských úradech, je zde tedy reálný předpoklad, že by tito občané mohli využít systému e-voleb právě s ohledem na to, že jsou mimo území naší republiky. Tuto možnost mají také v prezidentské volbě. V České republice však zatím proběhla volba prezidenta pouze dvakrát, z tohoto hlediska je tedy vhodnější posuzovat volby poslanecké, které jsou z pohledu občana již běžné.

5.1 Občanské hledisko

Jako nejprokazatelnější občanské hledisko lze označit volební účast. S tímto ukazatelem často operují jak politici, tak občané sami. Pokud budou mít občané pocit, že účast ve volbách není nezbytná, protože dle jejich pohledu je v zemi vše nastavené v pořádku, nemusí být nízká volební účast problémem. Pokud ale budou občané s politickou situací v zemi nespokojeni a především nabudou pocitu, že žádná změna nepovede k lepšímu, protože jsou strany stejné a nic se volbami stejně nezmění, bude nízká volební účast problémem. Jak uvádí Linek (2013, s. 14) *Hodnotit kvalitu demokracie v zemi pouze na základě výše volební účasti by bylo nepřesné. Neméně důležité je znát důvody výše volební účasti.*

Jak ukazuje graf na obrázku 8, volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v předcházejících 15 letech neprokazovala rapidní pokles či vzestup, voličská základna vykazuje určitý standard. Ve většině voleb je umožněno volit pouze v místě trvalého bydliště, a pokud se volič chce zúčastnit voleb v jiném městě, musí využít institutu voličského průkazu. V případě voleb do Poslanecké sněmovny má volič, který se krátkodobě nebo dlouhodobě zdržuje v zahraničí, poté co si zajistí voličský průkaz, možnost navštívit místní české zastupitelské úřady, kde může odevzdat svůj hlas. Ne vždy je však tato varianta pro voliče jednoduchá s ohledem na dostupnost úřadu, kde je možné volit, a kom-

plikovanost při zajišťování voličského průkazu jej často odradí a k volbám se nedostaví. Zavedením e-voleb by tato bariéra byla odstraněna a mohlo by to vést ke zvýšení volební účasti.

Obrázek 8 – Volební účast v %

Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ (Volby.cz, 2018)

Dalším hlediskem je věk voličů. Počet obyvatel dosahujících 18 let v průběhu let 2000-2017 let postupně klesá. Zatímco v roce 2000 dosáhlo věku 18 let 138.716 obyvatel, v roce 2007 to bylo 129.286 a v roce 2017 pouze 91.188 (Informační společnost v číslech - 2018, 2018). Snižuje se tak počet mladých voličů, kteří mohou volit. Proti tomu však můžeme postavit starší generaci. Délka dožití se prodlužuje a lze říci, že rozvojem informačních technologií se starší generace stává v tomto ohledu zralejší, zkušenější a nemá z používání nových technologií obavy. Dá se tedy předpokládat, že by možnosti volit elektronicky mohli využít jak voliči s „čerstvým volebním právem“, kteří používání moderních IT berou jako samozřejmost, tak voliči, kteří se s postupem věku naučili techniku využívat a stala se tak součástí jejich života.

Variantou, jak by volič měl možnost odevzdat svůj hlas a naplnit tak své volební právo bez nutnosti mít ve své domácnosti internetové připojení, by mohlo být zřízení speciálního místa v prostorách obecních úřadů, kde by byly připraveny počítače s připojením na internet, čtečkou karet a příslušným softwarem, které by bylo občanům k dispozici v období povoleného elektronického hlasování. Klade to však zvýšené nároky na obecní úřady, které

by s touto variantou musely zabezpečit potřebné vybavení a také potřebné prostory, což může být v mnoha případech nerealizovatelné. Také zabezpečení obslužného personálu, který by byl v uvedenou dobu přítomen pro případnou podporu při elektronickém hlasování, může být v menších obcích komplikované a zatěžující.

5.2 Ekonomické hledisko

Z ekonomického hlediska je možné posuzovat náklady, které stát na konání voleb vynakládá a dále náklady, které by bylo nutné vynaložit na zajištění elektronických voleb. Ze zprávy Nejvyššího kontrolního úřadu z roku 2015 vyplývá, že celkové náklady na zajištění voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013 byly 420 mil. Kč, z toho osobní náklady, především odměny členům OVK, činily 194 mil. Kč, což je 46 % (Kontrolní závěr z kontrolní akce 15/36, 2015).

Počínaje rokem 2017 se v České republice v následujících 10 letech uskuteční celkem 17 voleb. Náklady na tyto volby by se tak mohly vyšplhat až k 7 mld. Kč. Výdaje obcí a krajů, které mohou být v souvislosti s volbami hrazeny ze státního rozpočtu, specifikuje Směrnice MF o postupu obcí a krajů při financování voleb (Zprávy MF, 2018).

V tabulce 2 jsou uvedeny celkové výdaje na volby v letech 2012 – 2017. Celková částka za tyto roky je 3.731 mil. Kč. Je jisté, že při počátečním zavádění projektu e-voleb by se tyto náklady ještě zvýšily, protože by bylo nutné zabezpečit nejen podmínky pro občany, kteří by se rozhodli svůj hlas odevzdat elektronicky, ale také by musely být technicky zajištěny volební orgány, které činnosti spojené s volbami zabezpečují. Již dnes je téměř každá OVK vybavena počítačem, ne vždy je ale standardem připojení k internetu.

Náklady spojené se zabezpečením elektronických voleb by v tomto případě měl zcela převzít stát, stejně jako je tomu u současných voleb, kdy mají obce nárok na úhradu nákladů spojených s volbami.

Tabulka 2 – Celkové výdaje na volby za roky 2012 – 2017 v tis. Kč

rok 2017	MV	ČSÚ	ÚSC	MZV
volby do zastupitelstev, nové, opakované, dodatečné	366	3 188	974	
volby do PS ČR	51 371	57 887	340 057	2 500
volby do Senátu	993	54 672	3 190	
volba prezidenta ČR - přípravné práce	20 748	1 795	15 049	
552 790	73 478	117 542	359 270	2 500

rok 2016	MV	ČSÚ	ÚSC
volby do zastupitelstev, nové, opakované, dodatečné	246	3 496	
volby do zastupitelstev krajů	59 672	48 130	372 790
volby do 1/3 Senátu	29 009	18 968	
volby do EP 2009 - rozsudek KS Hradec Králové			23
532 334	88 927	70 594	372 813

rok 2015	MV	ČSÚ	ÚSC
volby do zastupitelstev, nové, opakované, dodatečné	979	7 905	3 627
12 511	979	7 905	3 627

rok 2014	MV	ČSÚ	ÚSC	MO
volby do zastupitelstev, nové, opakované, dodatečné	57 624	69 702	379 932	0
volby do Senátu (1/3 a doplňovací)	28 829	26 463		27
volby do Evropského parlamentu	59 219	71 896	326 722	102
1 020 516	145 672	168 061	706 654	129

rok 2013	MV	ČSÚ	ÚSC	MO	MZV
volby do zastupitelstev, nové, opakované, dodatečné	286	2 882	1 117	0	
volba prezidenta ČR	66 087	88 000	330 852	114	1 810
mimořádné volby do Poslanecké sněmovny	52 046	60 225	380 884	85	2 500
986 888	118 419	151 107	712 853	199	4 310

rok 2012	MV	ČSÚ	ÚSC	MO	MZV
volby do zastupitelstev, nové, opakované, dodatečné	300	2 622	1 235	0	
volba prezidenta ČR - přípravné práce	85 174	114 103	16 744	85	1 000
volby do 1/3 Senátu PČR a do zastupitelstev krajů	19 342		385 921		
626 526	104 816	116 725	403 900	85	1 000

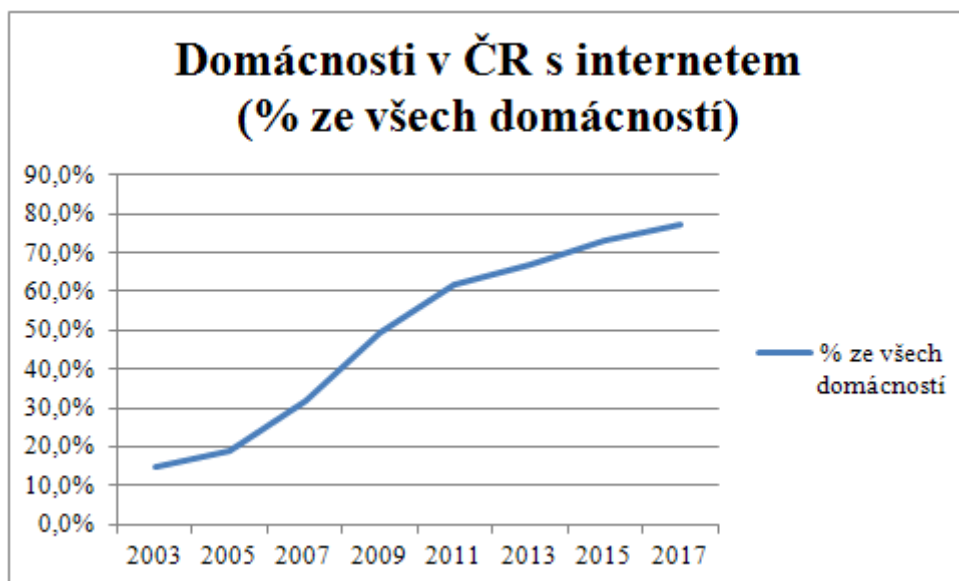
Zdroj: vlastní zpracování z Plnění státního rozpočtu, ©2005-2013.

Stejně tak by se zvýšily náklady domácností na případné e-volby. Kromě výměny stávajícího občanského průkazu za občanský průkaz se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem, by nutností bylo připojení k internetu a vlastnictví čtečky karet.

Nárůst domácností, které používají internet, je od roku 2013 do roku 2017 více než o 62 %, viz obrázek 9. Jistým řešením pro občany, kteří internet v domácnosti nemají, by mohlo

být zavedení možnosti využít k internetovému hlasování veřejná místa typu knihoven, nebo jak bylo uvedeno výše, speciální místa v prostorách obecních úřadů.

Obrázek 9 – Domácnosti v ČR disponující připojením k internetu

Zdroj: vlastní zpracování z údajů ČSÚ (Informační společnost v číslech - 2018, 2018)

5.3 Hledisko technického vybavení

První kroky, co se týká technického vybavení pro elektronické volby, byly z pohledu voličů učiněny od 01.07.2018, od kdy jsou plošně občanům vydávány občanské průkazy se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem. Čip tohoto dokladu umožňuje nově využívat online služeb veřejné správy, jak již bylo zmíněno v teoretické části. Vlastnictví takového občanského průkazu by tedy mohlo v případě zavedení elektronických voleb umožnit odevzdat svůj hlas prostřednictvím online prostředí (Kuchař, 2018).

Od července do října 2018 požádalo o tento nový typ občanského průkazu celkem 519.202 občanů. Při vyzvednutí průkazu si dobrovolně může občan zadat příslušné bezpečnostní kódy IOK a DOK a aktivuje si tak funkci vzdálené elektronické identifikace. Tuto aktivaci provedlo 75.532 občanů, což je asi 15 %. Z toho bychom mohli vyvozovat, že čeští občané pravděpodobně předpokládají v blízké budoucnosti výraznou elektronizaci procesů ve veřejné správě a chtějí být na to připraveni. Tento nový typ občanského průkazu je kvalifikovaným prostředkem el. identifikace, což znamená, že systémy státu, které dovolují vzdálené přihlášení, musí tento doklad respektovat (je zde nejvyšší úroveň záruky ověření podle příslušného nařízení EU eIDAS) (Kuchař, 2018).

Obrázek 10 – Elektronický občanský průkaz s čtečkou karet

Zdroj: Elektronické občanské průkazy, 2018

Nutností pro elektronické hlasování je internetové připojení, nejlépe vysokorychlostní internet. Pokrytí vysokorychlostním internetem v České republice bylo možné v tomto programovacím období EU zajistit z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Výzva k čerpání dotací byla vypsaná v roce 2017 a nesetkala se s velkým úspěchem. V roce 2019 se očekává již IV. výzva a je tedy předpoklad, že i v dalším programovacím období 2021 – 2027 bude možné v rámci tohoto operačního programu získat finanční prostředky na modernizaci, rozšíření a budování sítí pro vysokorychlostní internet a občané by tak mohli získat přístup k internetu zdarma, což je vize EU (Aktualizace Harmonogramu výzev OP PIK na rok 2019 - prosinec 2018, 2019).

5.4 Zhodnocení možného zavedení e-voleb do e-Governmentu v ČR

Zhodnocením variant aplikovaných v e-volbách v zahraničí a posouzením všech hledisek (viz kapitoly 3 a 5) byl připraven návrh na možný způsob elektronického hlasování v ČR. V kapitolách rizika a přednosti jsou zahrnuty výsledky z dotazníkového šetření. Na Dotazník odpovědělo celkem 195 respondentů, z čehož bylo 28,7 % mužů a 71,3 % žen. Věkové složení respondentů bylo přibližně rovnoměrně rozloženo mezi generaci 18 – 30, 31 – 45, 46 – 60 a 60 a více. Nejméně jich bylo v kategorii 18 – 30, jen 15,9 %. Co se týká

vzdělání respondentů, jak je možné vidět na obrázku, nejčastěji odpovídali občané s dokončeným středoškolským vzděláním a vysokoškoláci.

Obrázek 11 – Dotazník – nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování na survio.com

Pouhých 8 respondentů uvedlo, že nevolí, 145 jich uvedlo, že chodí k volbám pravidelně a 42 sdělilo, že si vybírá druh voleb, v kterých chtějí odevzdat svůj hlas. Dotazník byl vytvořen především pro zjištění, jak občané vnímají možnost zavedení elektronických voleb, jaká vidí rizika či přednosti. Nejčastější a adekvátní odpovědi jsou uvedeny v kapitolách 5.4.2 a 5.4.3.

5.4.1 Návrh implementace

Prvotním předpokladem pro fungování elektronických voleb v ČR by byla změna legislativy, především všech volebních zákonů, přičemž jako nejlepší varianta se jeví sloučit všechny tyto volební zákony do jednoho kodexu a zakomponovat možnost volby elektronicky.

Další povinností občanů v případě, že se rozhodnou využít institutu elektronických voleb, by byla výměna občanského průkazu za občanský průkaz s čitelně strojovými údaji a kon-

taktním elektronickým čipem. Jeho výměna je nyní zpoplatněna částkou 500 Kč, v případě vystavení dokladu do 24 hodin částkou 1.000 Kč. Čtečka karet, kterou volič potřebuje k připojení k počítači či mobilnímu zařízení, se pohybuje rámcově mezi 250 až 500 Kč. Některé počítače již dnes nabízí zabudované čtečky karet, je však na zvážení jeho nepřenositelnost a tudíž jistá nesvoboda spojená s nutností hlasovat na konkrétním zařízení.

Volební orgány by samozřejmě na e-volby musely být také náležitě vybaveny, každá volební komise by musela být vybavena internetovým připojením a patřičným softwarem pro zpracování výsledků voleb. Jak již bylo uvedeno výše, již dnes se zpracovávají výsledky voleb ve většině okrskových komisí elektronicky, předávání výsledků však není online, ale prostřednictvím přenosných flash disků, na které software uloží výsledky voleb v konkrétním okrsku. Ty jsou následně doručeny na přebírací místo, odkud se zašlou elektronicky do celostátního systému ČSÚ, jako volebnímu orgánu zodpovědnému za zpracování výsledků voleb.

Dalším důležitým krokem by bylo také proškolení členů OVK, zaměstnanců OÚ, kteří agendu voleb zabezpečují. Zde vidím velkou slabinu především ve složení OVK, kde podle dnešních platných předpisů jsou členy občané nominovaní jednotlivými volebními stranami, popř. jsou doplňovány na základě jmenování starostou či primátorem města, pokud není počet členů naplněn ze stran volebních uskupení. Dosud není členství v komisi omezeno téměř ničím, pouze věkem 18 let v první den voleb a dále nesmí být člen OVK registrován jako kandidát v daných volbách a nesmí u něj být překážka výkonu volebního práva. Stává se tak praxí, že v komisi jsou lidé zdravotně či fyzicky tak handicapovaní, že následné zpracování výsledků voleb a sčítání volebních lístků je tak závislé na zbývajících členech komise. Volební strany by měly být svým způsobem motivovány nominovat do komisí občany, kteří jsou schopni tuto funkci vykonávat, bohužel se tak neděje. Proto značná část odpovědnosti za činnost v komisi byla poslední novelou volebních zákonů přenesena na předsedu, místopředsedu a zapisovatele komise. Řešením by také mohla být zčásti „úřednická“ volební komise, kde by úředníci z řad městského či obecního úřadu byli řádně proškolení pro práci s volebním programem a členové komise delegovaní politickými stranami by se tak stali především „dohlížecí složkou“ osvědčující regulérnost voleb a samozřejmě dohled nad řádným odesláním výsledků do registračního úřadu.

Kromě standardní sady hlasovacích lístků by nově musel každý volič zapsaný v seznamu obdržet jedinečný kód, který jej bude opravňovat volit elektronicky. Tento kód by mohl být doručován několika způsoby: doporučenou poštou do vlastních rukou, do datové

schránky, nebo by si jej mohl občan vyzvednout na kterémkoliv pracovišti Czech POINTU. Tyto kódy by byly rozeslány maximálně týden před spuštěním e-voleb. Následovala by 5 denní lhůta, po kterou je možné odevzdat hlas elektronicky. Volební program by byl poté deaktivován a obecní úřady by tiskly seznamy voličů pro okrskové volební komise. Ve dny voleb by měl volič možnost přijít do volební místnosti a odevzdat svůj hlas klasickou formou, tedy do volební schránky. Pokud by se do volební místnosti dostavil občan, který je v seznamu uveden s poznámkou „E-volba“ komise může zkontrolovat, že tomu tak je, elektronický hlas zneplatnit a volič by obdržel papírové hlasovací lístky a mohl by volit znovu. Stejně by postupovala komise v případě, že by se do volební místnosti dostavil volič s volebním průkazem. Každý občan by tedy měl ještě možnost své rozhodnutí změnit v dny vyhlášených voleb. Po skončení hlasování by OVK spočítaly papírové hlasovací lístky a tyto výsledky by se propojily s výsledky elektronického hlasování. Po celou dobu od spuštění elektronického hlasování by na průběh voleb dohlížel orgán, který by kontroloval bezpečnost, zda nebyl systém napaden.

Způsob e-hlasování:

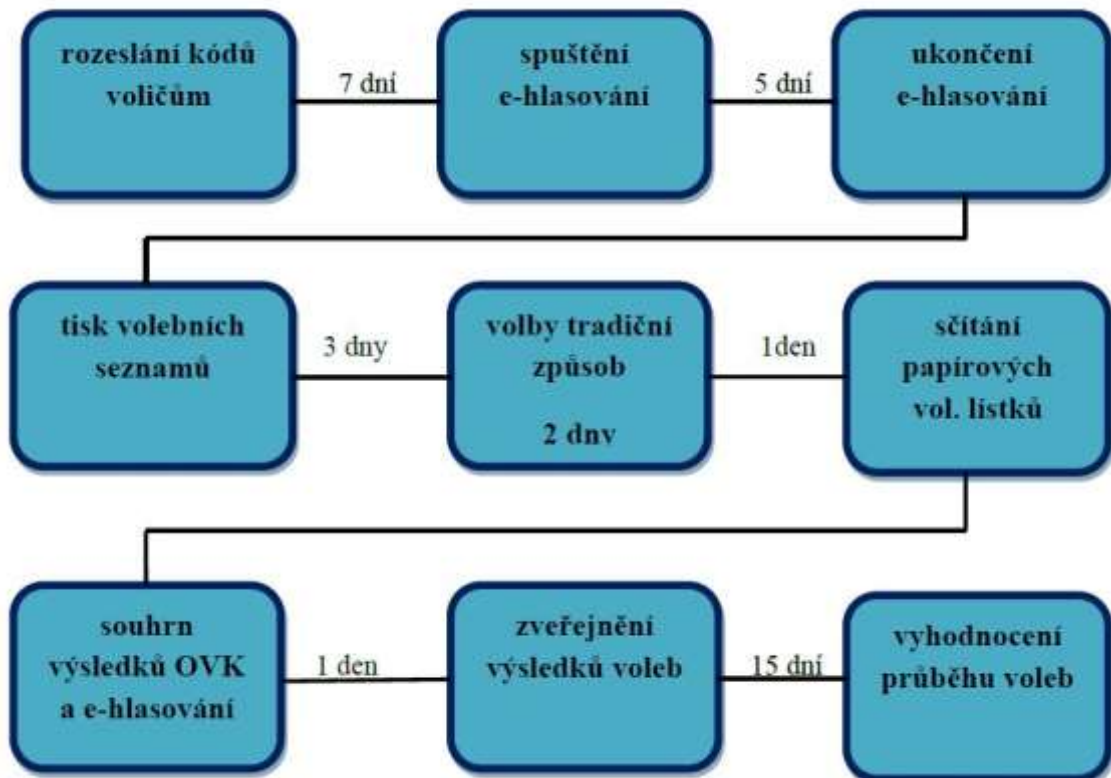
Volič obdrží obálku s jedinečným kódem. Přes čtečku karet by se svým občanským průkazem s čipem přihlásil do volebního programu, přičemž by byla ověřena totožnost. Volič potvrdí, že se jedná o jeho osobu a že si je vědom, že hlasování pod jiným jménem je nezákonné. Následně je vyzván k zadání kódu, který obdržel poštou nebo jiným způsobem. Po zadání kódu bude ověřeno, že má volič právo volit a program jej zařadí do okrsku, ve kterém má právo volit. Následně se zobrazí přehled všech volebních stran a po zvolení konkrétní strany seznam kandidátů, z nichž má možnost označit 4 kandidáty, kterým dává volič preferenční hlasy. Systém zajistí, že volič nebude moci označit více hlasů, než je dané, zajistí se tím tak bezchybnost jeho volby. Po potvrzení své volby se údaje odešlou do centrální evidence v zašifrované podobě. Až do sčítání hlasů zůstává informace zašifrovaná, aby bylo možné stále spojit voliče s jeho konkrétní volbou pro případ, že by chtěl svoji volbu změnit v den voleb.

Během pěti dnů e-hlasování má možnost svoji volbu kdykoliv změnit. Tímto by mohlo být zajištěno, že nehlasuje pod nátlakem jiné osoby, a že je jeho rozhodnutí svobodné.

Po uzavření volebních místností by OVK vykonávala standardní sčítání hlasů s tím, že volební program by dešifroval hlasy odevzdané elektronicky (tzn., že by oddělil údaje o

voliči od jeho volby, aby nebylo dohledatelné, kdo jak hlasoval) a sečetl je s výsledky zjištěnými komisí.

Ačkoliv by se jednalo o smíšené volby, je zde pořád lidský element, který může selhat, stejně jako se tomu děje i nyní, kdy jsou tradiční volby.

Obrázek 12 – Časový rozpis průběhu elektronických voleb

Zdroj: vlastní zpracování

5.4.2 Rizika

Pravděpodobně největším rizikem je selhání techniky a napadení hackery. V případě, že dojde k jakémukoliv technickému problému, může se stát, že hlasování nebude kompletní nebo výsledky nebudou sečteny vůbec. Je předpoklad, že minimálně hlasy odevzdané standardní metodou bude možné do výpočtů zahrnout.

Dalším rizikem je napadení systému a odhalení hlasování jednotlivých voličů (zpochybnění tajnosti hlasování) nebo manipulace s odevzdanými elektronickými hlasy. Kupování hlasů, korupce a ovlivňování jednotlivých voličů může vést ke zpochybnění celého volebního systému a také k nedůvěře občanů k politice a veřejné správě obecně.

Tato rizika také potvrdil uskutečněný dotazník, kdy kromě nejčastější odpovědi, že nevidí žádná rizika spojená s elektronickými volbami (47 odpovědí), respondenti spatřovali největší rizika v manipulaci systémem, voleb či výsledků, hackerský útok, neúčast starší generace, nedostatečné pokrytí internetem, ztrátu bezpečnosti a zneužití ochrany osobních dat. Zmíněna byla také digitální propast, která rozděluje ty, jež přístup k internetu mají a ty, kteří jej nemají. Jako další zajímavé možnosti rizik byly zmíněny:

- velké náklady na volby
- možnost "koupit" si hlas občana, který by k volbám nešel
- ztratila by se samotná podstata, totiž osobní kontakt
- srozumitelnost použití pro občany
- problém v systému (chyba ve sčítání), výpadek internetu v době voleb.

Riziko manipulace s hlasy či systémem se dá rozdělit asi do dvou kategorií:

1. tzv. rodinné hlasování, kdy jeden člen rodiny rozhodne o tom, jak bude celá rodina hlasovat a přinutí ostatní odevzdat svůj hlas dle jeho rozhodnutí. V tomto případě se jeví jako možný způsob nápravy tohoto rizika možnost elektronického hlasování ve více dnech, kdy se „revoltující člen rodiny“ může během této doby dostavit na kterékoliv jiné místo a zrušit svůj původní hlas a odevzdat nově dle svého vlastního uvážení.
2. možnost „koupení“ hlasů občanů, kteří k volbám nechodí je dalším rizikem, v tomto případě má spíše politický podtext, kdy je předpoklad, že by hlasy kupovaly především volební strany. Již dnes při standardním způsobu odevzdání hlasů ve volební místnosti se můžeme setkat se zprávami, které informují o tom, že si některá politická strana či politik koupili hlasy voličů a za peníze jim dodali potřebný hlasovací lístek, který poté vhodili do hlasovací schránky. Tomu se dle mého dá zabránit např. tím, že si volič může ve volební místnosti vzít celou novou sadu hlasovacích lístků a tajnost volby zaručuje, že nikdo nemůže zkontrolovat, jaký hlasovací lístek nakonec do schránky vhodil. To však u elektronických voleb zajistit nelze, ale opět je zde varianta zmíněná v bodu 1, kdy lze původně odevzdaný hlas zrušit a odhlasovat nově dle vlastního uvážení. Zde je však riziko spíše v tom, že občanovi na jeho „hlasu“ záležet nebude a rozhodne především vidina příjmu.

Neúčast starší generace je samozřejmě z pohledu e-voleb reálná, přesto si myslím, že se v dnešní společnosti stupňuje zájem starších občanů na zapojení do moderního života, s kterým souvisí i používání internetu, počítačů a elektroniky obecně.

5.4.3 Přednosti

Předností je z mého pohledu jednoznačně pohodlí, rychlost a přesnost zpracování hlasů odevzdaných elektronickou formou. Lidský faktor při sčítání papírových volebních lístků se vždy po volbách ukáže jako slabý článek. Již zmíněné složení okrskových volebních komisí jsem již hodnotila jako možné riziko, v tomto případě tedy lze považovat moderní technologie za vhodnější formu pro sčítání hlasů.

Další přednosti vyjmenovali respondenti v dotazníku. Jednoznačně byla největší předností úspora času, větší volební účast, ekologická otázka (papírové volební lístky by nebyly nutné), přístupnost pro imobilní občany a také úspora prostředků na odměnách členům OVK. Jedna odpověď v podstatě shrnula všechny již zmíněné klady: „Vysoké zjednodušení volebního procesu, možnost volit ze zahraničí bez nutnosti cestovat do vzdáleného místa nebo na ambasádu, možnost volit i přes vysokou pracovní vytíženost a časovou tíseň. Rychlejší a přesnější zpracování výsledků (například by se předešlo možným pochybením při zpracovávání výsledků komunálních voleb, kde je systém počítání složitější). Zatraktivnění voleb pro mladší generaci, ušetření financí na volební komise, šetření životního prostředí.“

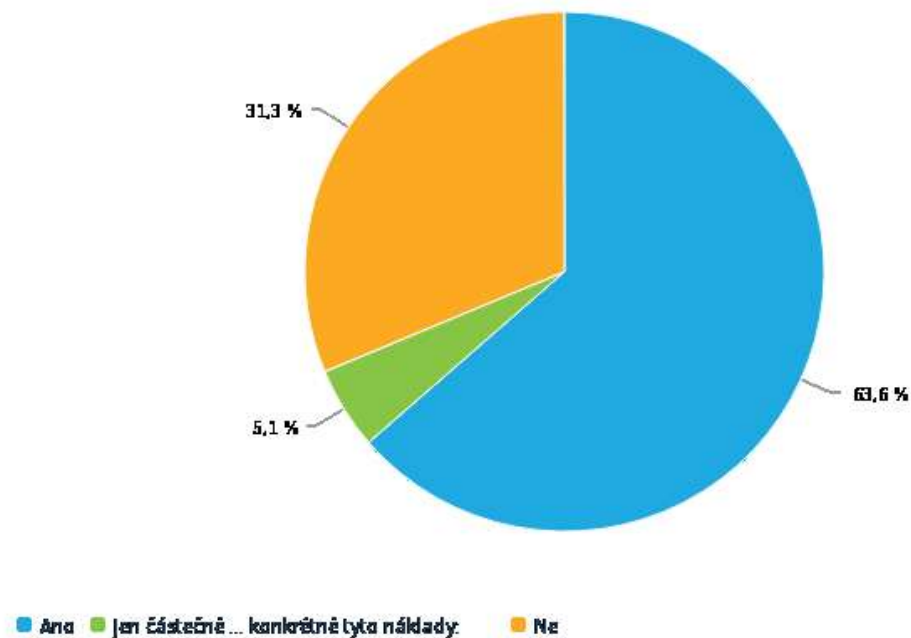
Kromě zmiňovaných rizik a předností bylo cílem dotazníku také zjistit, jak respondenti vnímají ekonomickou stránku e-voleb. Jednou z otázek bylo, zda by měl stát přispět na náklady, které by občané měli v souvislosti s e-volbami. Více než 60 % respondentů se domnívá, že ano, dalších 5 % uvádí, že pouze některé, např.:

- pokud by byl nutný čip, tak ten na náklady státu, připojení k internetu vlastní, popř. zvolení veřejných míst s připojením, odkud je volbu možné provést
- částečně například zaplacení alespoň části z ceny zmíněných čteček karet apod.
- zajištění čipů s PIN kódy, ochrana osobních údajů
- jen to, co je výhradně pro volby - čtečky apod.

Dá se tedy usuzovat, že by občané očekávali účast státu na úhradě nákladů spojených s elektronickými volbami, protože již dnes kromě svého času nemusí do voleb investovat občané nic dalšího.

V případě, že by stát uvažoval o elektronických volbách, měl by se podílet na nákladech občanů, které by s internetovým hlasováním případně měli (zajištění čipů s PIN kódy, čtečku karet, připojení k internetu aj.)?

Obrázek 13 – Dotazník – participace státu na nákladech občanů spojených s e-volbami

Zdroj: vlastní zpracování na survio.com

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo navrhnout způsob, jakým by bylo možné rozšířit stávající systém e-Governmentu v České republice o elektronické volby. Úvaha nad možností, která by dovolila voličům prostřednictvím výpočetní techniky a internetového připojení odevzdat svůj hlas ve volbách z pohodlí domova se odvíjela od analýzy již zavedených e-voleb v evropských zemích. V Estonsku tento způsob využívají voliči již 14. rokem a ve Švýcarsku již téměř 20 let. Lze tedy konstatovat, že i s přihlédnutím ke všem rizikům, které různé varianty elektronických voleb přináší, občané resp. voliči, si k tomuto způsobu cestu našli a využívají ji.

Otázkou je, zda i český volič by tuto možnost využil. Některé služby e-Governmentu jsou občany ČR stále využívány minimálně, např. datové schránky, ale jiné služby v podobě jednotlivých registrů či výpisů z informačních systémů si již své příznivce našly.

Návrh na implementaci e-voleb do systému e-Governmentu vychází především z estonské podoby voleb, jejichž systém elektronického hlasování vyšel z analýzy jako dostatečně bezpečný, svobodný a pro občany komfortní. Jeho zavedení by předpokládalo mnoho změn a pravděpodobně i velký objem finančních prostředků pro jeho pilotní spuštění, přesto by mohl tento návrh být jako doplňující varianta tradičního způsobu hlasování pro voliče zajímavý a mohl by vnést moderního ducha do téměř 100leté historie voleb v českých zemích. Účelem elektronických voleb je především umožnit volit těm, kteří z jakéhokoliv důvodu nemohou osobně přijít k volbám. Ať je tím důvodem handicap či nepřítomnost v době voleb v místě trvalého bydliště, měl by mít volič možnost svůj hlas odevzdat. Dnešní složitý způsob vyřizování voličských průkazů by byl elektronizací částečně odstraněn.

Práce však poskytuje velmi obecný pohled na jednu z možných variant e-voleb, který by v případě aplikace do systému e-Governmentu musel být v budoucnu podrobně rozpracován odborníky ať už z prostředí legislativního tak technologického. Nárůst užívání informačních technologií a také postupné zlepšování celé soustavy elektronizace veřejné správy povede do budoucna k růstu obliby i takových hlasovacích metod, jako je elektronické hlasování a bude občany ČR požadován.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BRUNCLÍK, Miloš a Miroslav NOVÁK, 2014. *Internetové volby: budoucnost, nebo slepá ulička demokracie?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 291 s. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-168-8.

CROPF, Robert A., 2017. *E-government for public managers: administering the virtual public sphere*. Lanham: Maryland: Rowman & Littlefield, 156 s. ISBN 9781442261914.

FELIX, Ondřej, Jiří KAUCKÝ, Jindřich KOLÁŘ, et al., 2015. *Jak se (z)rodil eGON: reforma a elektronizace veřejné správy*. Praha: CEVRO Institut, 313 s. ISBN 978-80-87125-28-1.

KERSTING, Norbert, 2012. *Electronic democracy*. Opladen: Germany: Barbara Budrich Publishers, 203 s. ISBN 978-3-8474-0018-9.

KREJČÍ, Oskar, 2006. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 481 s. ISBN 8086946010.

LEBEDA, Tomáš, 2008. *Volební systémy poměrného zastoupení - mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. V Praze: Karolinum, 160 s. ISBN 978-80-246-1523-3.

LIDINSKÝ, Vít, 2008. *eGovernment bezpečně*. Praha: Grada, 145 s. ISBN 978-80-247-2462-1.

LINEK, Lukáš, 2013. *Kam se ztratili voliči?: vysvětlení vývoje volební účasti v České republice v letech 1990-2010*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 334 s. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-314-1.

MATES, Pavel a Vladimír SMEJKAL, 2006. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 244 s. ISBN 80-7201-614-8.

RETEROVÁ, Sylvie, 2008. *Alternativní způsoby hlasování: od tradičních metod k on-line volbám*. Olomouc: Univerzita Palackého. Filozofická fakulta, Studie a analýzy, 136 s. ISBN 978-80-86624-49-5.

ŠTĚDRONĚ, Bohumír, 2007. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 172 s. ISBN 978-80-87041-25-3.

ŠTOURAČOVÁ, Jiřina, 2013. *Archivnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 192 s. ISBN 978-80-210-6511-6.

Legislativní zdroje:

Česko, 1992. Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

Česko, 1995. Zákon č. 247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

Česko, 2000. Zákon č. 130/2000 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-130>

Česko, 2001. Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

Česko 2003. Zákon č. 62/2003 Sb. Zákon o volbách do Evropského parlamentu ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-62>

Česko, 2004. Zákon č. 499/2004 Sb. Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů ze dne 30. června. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-499>

Česko, 2012. Zákon č. 275/2012 Sb. Zákon o volbě prezidenta republiky ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-275>

On-line zdroje:

Aktualizace Harmonogramu výzev OP PIK na rok 2019 - prosinec 2018, 2019. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2019-01-25].

Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/oppik-2014-2020/aktualni-informace/aktualizace-harmonogramu-vyzev-op-pik-na-rok-2019---prosinec-2018--242924/>

BRUNCLÍK, Miloš, 2012. Mají internetové volby vliv na volební účast? Případová studie z Norska. *European Electoral Studies* [online]. 7(2), 101-116 [cit. 2019-03-05]. ISSN 1801-6545. Dostupné z: http://ispo.fss.muni.cz/uploads/EVS/014/EVS_7_2_2.pdf

BURDĚK, Vlastimil, 2002. Uzavírací klauzule. *EPRAVO: Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo* [online]. [cit. 2019-02-01].

Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uzaviraci-klauzule-17705.html>

Co (ne)jsou ZR?, ©2010-2019. *Správa základních registrů* [online]. [cit. 2019-01-27].

Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/co-jsou-to-zakladni-registry>

DRAGOUN, Radek a Tomáš PERGLER, 2018. Panašování jak funguje komunální volby křížkování. *Aktuálně* [online]. [cit. 2019-02-16].

Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/panasovani-jak-funguje-komunalni-volby-krizkovani/r~86b8b556c81b11e8a4d90cc47ab5f122/?redirected=1550341590>

Elektronické občanské průkazy, 2018. In: *SystemOnLine: ekonomické a informační systémy v praxi* [online]. [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <https://m.systemonline.cz/it-security/elektronicke-obcanske-prukazy.htm>

Evoting by CHVote: A quick presentation [online], 2018. République et canton de Genève [cit. 2018-12-02]. Dostupné z: <https://www.ge.ch/document/evoting-chvote/telecharger>

HLAVÁČEK, Karel a Martin KUTA, 2014. *Elektronické internetové hlasování v Eston-sku*, Parlamentní institut, [online]. [cit. 2018-12-01].

Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101330

ID [online], 2018. [cit. 2018-12-02]. Dostupné z: <https://www.id.ee/?lang=en&id=>

Informační společnost v číslech - 2018, 2018. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-spolecnost-v-cislech>

Informační systém základních registrů, 2019. In: *Správa základních registrů* [online]. [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <http://www.szrcr.cz/informacni-system-zakladnich-registru>

Jak funguje elektronický podpis, 2016. In: *CCV Informační systémy* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.ccv.cz/tiskove-centrum/aktuality/jak-funguje-elektronicky-podpis/>

Jaké služby poskytuje Czech POINT?, ©2018. *Czech POINT: Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál* [online]. [cit. 2018-12-20].

Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/verejnost/sluzby/>

K čemu lze použít elektronický podpis, 2019. In: *Elektronický podpis: zřízení ve vaší kanceláři* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.digitalni-podpis.cz/k-cemu-lze-pouzit-elektronicky-podpis>

Kontrolní závěr z kontrolní akce 15/36, 2015. *NKÚ* [online]. [cit. 2019-01-25]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k15036.pdf>

KOUDELKA, Zdeněk, 2000. K diskuzi o změně volebního systému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [online]. 8(2) s. 241-245. [cit. 2018-11-11]. ISSN 1805-2789.

Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/8855>

KUCHARŤ, Petr, 2018. Elektronické občanské průkazy čtyři měsíce po účinnosti zákona. *SystemOnline: ekonomické a informační systémy v praxi* [online]. [cit. 2019-02-05].

Dostupné z: <https://m.systemonline.cz/it-security/elektronicke-obcanske-prukazy.htm>

Materiál, 2019a. *Aplikace ODok: Legislativní helpdesk* [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNB8WB4DTV>

Materiál, 2019b. *Aplikace ODok: Legislativní helpdesk* [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNB8YCWV34>

Mode d'emploi pour voter en ligne, 2018. *GE: République et canton de Genève* [online]. [cit. 2018-12-02]. Dostupné z: <https://www.ge.ch/dossier/chvote-plateforme-vote-electronique-du-canton-geneve/mode-emploi-voter-ligne#page>

Nové volby do zastupitelstev obcí, 2018. *Harmonogram úkolů a lhůt* [online]. [cit. 2018-12-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/harmonogram-ukolu-a-lhut-pro-volby-do-zastupitelstev-obci-v-roce-2018-6733833-pdf.aspx>

O datových schránkách, © 2018. *Datové schránky* [online]. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/o-datovych-schrankach>

Občanský průkaz s čipem, 2018. *Elektronická identita: informační web* [online]. [cit. 2019-01-25]. Dostupné z: <https://info.eidentita.cz/eop/>

Obecné dotazy k DS, 2018. *Datové schránky* [online]. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/zakladni-informace/vseobecne-dotazy>

Organizace a průběh voleb do PS, ©1995-2018. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>

Plnění státního rozpočtu, ©2005-2013. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu>

Programové prohlášení vlády, 2018. Vláda České republiky [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni-vlady-165960>

Přehled kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb a jejich kvalifikovaných služeb, 2019. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prehled-kvalifikovanych-poskytovatelu-certifikacnich-sluzeb-a-jejich-kvalifikovanych-sluzeb.aspx>

RADA, Václav, 2006. Internet v praxi: Komunální volby v Estonsku, dočkáme se i u nás?. *Živě: O počítačích, IT a internetu* [online]. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/clanky/internet-v-praxi-komunalni-volby-v-estonsku-dockame-se-i-u-nas/sc-3-a-128599/default.aspx>

Statistiky Czech POINT: Czech POINT, 2019. *Czech POINT: Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál* [online]. [cit. 2019-01-22].

Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/statistiky-czp/>

Stortingsvalget, valgdeltakelse, 2017. *Statistisk sentralbyra Statistics Norway* [online]. [cit. 2019-01-27].

Dostupné z: <https://www.ssb.no/valg/statistikker/valgdeltakelse>

Valghåndboken, 2018. *Regjeringen* [online]. [cit. 2019-01-27].

Dostupné z: <https://www.regjeringen.no/no/tema/valg-og-demokrati/den-norske-valgordningen/valghandboken/id463405/>

Volby.cz: Český statistický úřad [online], 2018. [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

Všeobecné, rovné a přímé volební právo tajným hlasováním, ©1995-2018. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2018-11-25].

Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=301>

WIRNITZER, Jan a Antonín VIKTORA, 2013. PŘEHLEDNĚ: Jak spočítat, kolik strana ve volbách získá mandátů a peněz. *IDNES* [online]. [cit. 2019-02-05].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vypocet-zisku-mandatu-a-penez-za-volby.A130910_153416_domaci_jw

Zprávy MF, 2018. *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: http://www.dvs.cz/go/dokumenty/z_mf/rok_18/3_18/

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DOK	Deblokační osobní kód
eIDAS	ID And Signature – elektronická identifikace a služby vytvářející důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu
IOK	Identifikační osobní kód
ISVS	Informační systém veřejné správy
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OVK	Okrsková volební komise
ZO	Zastupitelstvo obce
ZRVS	Základní registry veřejné správy

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Jak funguje elektronický podpis.....	15
Obrázek 2 – Schéma fungování systému základních registrů	19
Obrázek 3 – Využívání internetu k vybraným činnostem veřejné správy	21
Obrázek 4 – Elektronická identifikace pomocí občanského průkazu.....	23
Obrázek 5 – Schéma volebního systému dvou obálek	36
Obrázek 6 – Estonská ID karta	36
Obrázek 7 – Vzor volební karty v kantonu Ženeva	38
Obrázek 8 – Volební účast v %	46
Obrázek 9 – Domácnosti v ČR disponující připojením k internetu.....	49
Obrázek 10 – Elektronický občanský průkaz s čtečkou karet	50
Obrázek 11 – Dotazník – nejvyšší dosažené vzdělání	51
Obrázek 12 – Časový rozpis průběhu elektronických voleb	54
Obrázek 13 – Dotazník – participace státu na nákladech občanů spojených s e-volbami...	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Počty členů ZO	30
Tabulka 2 – Celkové výdaje na volby za roky 2012 – 2017 v tis. Kč	48